

INFORMAȚIE OPERATIVĂ **cu privire la evoluția social - economică a Republicii Moldova** **(conform datelor disponibile la 31.08.2019)**

Produsul intern brut a crescut cu 4,4% și a însumat 41,2 mild. lei în I trimestru 2019. Valoarea adăugată brută creată în activitatea „Comerțul cu ridicata și cu amănuntul, transport și depozitare, hoteluri și restaurante” a avut cea mai mare influență asupra creșterii economice, asigurând 28% din creșterea PIB; după care „Construcții” - 21%; „Industria” - 12% din creștere, „Informații și comunicații” – 11,6%, Tranzacții imobiliare - 10%, respectiv. Aceste activități au fost cele mai influente în I trimestru 2019.

În luna iulie curent s-a înregistrat o deflație de 0,2%. Totodată, de la începutul anului 2019 rata inflației a constituit 4% comparativ cu rata deflației de 0,4%, înregistrată în aceeași perioadă a anului precedent. Rata anuală a inflației a constituit 5,4%, încadrându-se în intervalul țintei inflației stabilite de Banca Națională a Moldovei (5% +/- 1,5%).

Leul moldovenesc s-a depreciat față de principalele valute de referință. De la începutul anului 2019 moneda națională a marcat o depreciere de 3,5% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,14 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2019 pînă la 17,74 lei la 31.07.2019). Față de Euro leul moldovenesc s-a depreciat cu 1,3%. Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 31.07.2019 a atins o valoare de 2951,9 mil. dolari, micșorîndu-se cu 0,6% atât comparativ cu nivelul înregistrat la sfîrșitul anului 2018, cât și față de situația la 31.07.2018.

Masa monetară M3 la sfîrșitul lunii iulie 2019 a constituit circa 87,6 mild. lei și s-a majorat cu 11,6% comparativ cu sfîrșitul lunii iulie a anului 2018. Evoluția masei monetare M3 a fost determinată preponderent de majorarea banilor în circulație cu 21,5%, volumului depozitelor la vedere – cu 15,9% și depozitelor în valută străină – cu 11,7%. Situația în domeniul creditării se îmbunătățește: volumul creditelor noi acordate în ianuarie-iulie 2019 a înregistrat o majorare cu circa 21,6% față de perioada respectivă a anului 2018.

Cheltuielile bugetare depășesc esențial veniturile atât ca volum, cât și ca ritm de creștere. În ianuarie-iulie 2019 la bugetul public național au fost acumulate venituri în sumă de circa 35 mild. lei (cu 6,7% mai mult față de ianuarie-iulie 2018) și cheltuieli – 37,1 mild. lei (mai mult cu 16,9%). Cea mai mare parte din cheltuieli sunt direcționate spre protecția socială, dar cea mai mică – spre protecția mediului. Bugetul public național s-a soldat cu un deficit de - 2111,7 mil. lei, spre deosebire de perioada similară a anului 2018, când bugetul s-a încheiat cu un excedent în valoare de 1064,4 lei.

Valoarea totală a datoriei de stat administrată de Guvern la 31 iulie 2019 a constituit circa 53 mild. lei, în creștere cu 3,5% față de data similară a anului 2018, preponderent ca rezultat al deprecierei monedei naționale. Datoria de stat internă a atins un nivel de 23,2 mild. lei și s-a majorat cu 1,5%. Datoria de stat externă a însumat 1,7 mild. dolari (29,9 mild. lei), fiind în diminuare cu 1,7% (în creștere cu 5,1% - exprimată în lei). Nivelul de îndatorare a țării se încadrează în parametrii de risc stipulați în Programul Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2019-2021).

Gradul de dependență a economiei naționale de exterior rămâne înalt. Conform datelor preliminare ale Balanței de plăți pentru trimestrul I 2019, deficitul contului curent a constituit 10,1% în raport cu PIB, balanța negativă a bunurilor și serviciilor – 25,3%, transferurile persoanelor fizice (compensarea pentru muncă și transferurile personale) – 18%, acumularea netă de pasive la investițiile străine directe – 5%.

Evoluția comerțului exterior se temperează, deși exporturile de bunuri au avut un ritm de creștere mai mare decât importurile. În semestrul I 2019 exporturile s-au majorat cu 3,5%, iar importurile - cu 2,6%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit 1446 mil. dolari SUA, față

de 1420,2 mil. dolari în semestrul I 2018. Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi a constituit 48,5%, fiind mai mare cu 0,4 p.p. decât cel înregistrat în aceeași perioadă a anului 2018.

Sectorul industrial a înregistrat o creștere de 1,3% în ianuarie-iunie 2019. Creșterea înregistrată a fost determinată de majorarea industriei prelucrătoare (+1,2%), a industriei extractive (+13,9%) și a producției și furnizării de energie (+0,5%). Temperarea ritmurilor de creștere a fost determinată de evoluțiile din lunile mai și iunie, când volumul producției industriale s-a diminuat cu 5,7% și 2,2% respectiv. Principalii factori care au menținut în creștere sectorul industrial au fost: dezvoltarea ramurii automotivă în cadrul Zonelor Economice Libere și evoluțiile pozitive din sectorul construcțiilor care au susținut creșterea industriei extractive și a altor ramuri industriale conexe cu acest sector. Totodată, temperarea cererii externe a fost factorul de bază care a încetinit ritmurile de creștere ale sectorului industrial.

Producția agricolă în ianuarie-iunie 2019 a înregistrat o diminuare de 4,2% (în prețuri comparabile), situație determinată, în special, de reducerea producției animaliere cu 3,2%, deținând ponderea de circa 83% din total, precum și a producției vegetale cu 8,8%, cu o pondere de 17,1% în perioada respectivă. Producția animalieră a înregistrat diminuări din contul reducerii producției (creșterii) vitelor și păsărilor, dar și a producției de lapte. Cele mai accentuate diminuări ale producției vegetale au fost înregistrate la culturile tehnice (în special rapița de toamnă), cereale (grâu, orz), fructe sâmburoase (vișine, cireșe).

Activitatea investițională s-a intensificat. În ianuarie-iunie 2019 volumul investițiilor a crescut în termeni reali cu 26,8% față de aceeași perioadă a anului precedent, însumând circa 9,2 mild. lei. Creșterea intensivă a investițiilor s-a datorat majorării investițiilor private, investițiilor bugetare, activității creditare favorabile, precum și creșterii investițiilor din sursele organizațiilor internaționale.

Volumul mărfurilor transportate în ianuarie-iunie 2019 a crescut cu 6,6%, însumând circa 8,3 mil. tone. Creșteri ale volumului mărfurilor transportate au fost înregistrate în cazul transportului aerian – cu 38,7%, transportul rutier – cu 9,7%, transportul fluvial – cu 8,4%. Concomitent, volumul mărfurilor transportate cu transportul feroviar a fost în diminuare cu 0,6%.

Comerțul interior de bunuri și servicii este în creștere în ianuarie-iunie 2019, fapt ce demonstrează o intensificare a consumului din partea populației și agenților economici. Volumul cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul a crescut cu 17% față de anul precedent, iar volumul cifrei de afaceri în servicii de piață prestate populației - cu 19%.

Câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională în I semestru 2019 a constituit 7113,6 lei și s-a majorat în termeni nominali cu 15,8% față de I semestru 2018. În termeni reali salariul s-a majorat cu 12,2%. În sfera bugetară câștigul salarial mediu lunar a constituit 6759,9 lei, fiind în creștere cu 23,2%, iar în sectorul real – 7247,8 lei și s-a majorat cu 13,3%, respectiv. Majorarea salariilor stimulează creșterea cererii interne și, ca rezultat, impulsionează pe termen scurt creșterea economică, dar, în același timp, creează presiuni inflaționiste.

Mărimea medie a **pensiei lunare** la 01.07.2019 a fost de 1895,07 lei și s-a majorat cu 14,2% față de aceeași dată a anului 2018 în termeni nominali.

Mărimea minimului de existență pentru anul 2018 a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1891 lei, fiind în creștere față 2017 cu 1,5%.

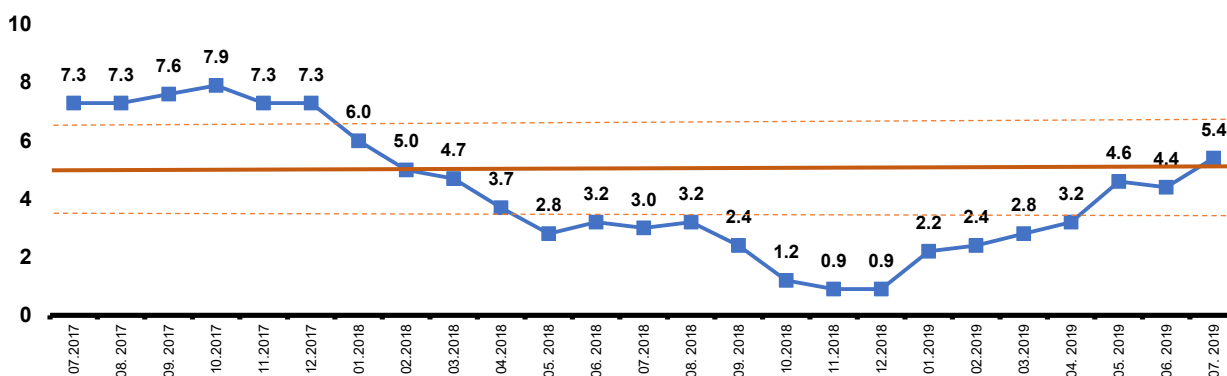
Rata **șomajului** (proporția șomerilor (conform BIM) în populația activă) la nivel de țară pentru anul 2018 a înregistrat 3%, fiind cu 1,1 p.p. mai joasă față de 2017. La oficiile forței de muncă în ianuarie-iulie 2019 au fost înregistrați 15,9 mii șomeri, cu 15,9% mai puțini față de numărul acestora înregistrați în ianuarie-iulie 2018.

I. Cadrul macroeconomic

Inflația

Rata inflației în luna iulie 2019 a constituit 4% față de decembrie 2018 comparativ cu rata deflației de 0,4% înregistrată în aceeași perioadă a anului 2018. Rata anuală a inflației a constituit 5,4% și se află în intervalul țintei inflației stabilite de Banca Națională a Moldovei (5% +/- 1,5%).

Dinamica ratei inflației anuale (lună față de luna respectivă a anului precedent), %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Printre factorii cei mai importanți care au determinat creșterea ratei inflației în anul curent se enumeră majorarea cererii interne ca rezultat al politicii fiscale expansioniste, diminuarea producției agricole și deprecierea monedei naționale, care influențează majorarea prețurilor la produsele de import.

Dinamica ratei inflației în ianuarie-iulie 2015–2019, %

Anii	Față de luna precedentă							Iulie față de decembrie a anului precedent	Ianuarie-iulie față de perioada similară a anului precedent	Rata inflației medie lunară
	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie			
2015	0,8	2,2	0,9	1,0	0,5	0,1	-0,5	5,2	7,3	0,7
2016	0,7	-0,5	0,0	0,0	0,2	-0,3	-0,9	-0,9	9,1	-0,1
2017	1,2	1,2	0,4	1,4	0,9	-0,4	-0,9	3,8	5,9	0,5
2018	0,0	0,2	0,1	0,5	0,0	0,0	-1,2	-0,4	4,0	-0,1
2019	1,3	0,4	0,5	0,8	1,4	-0,2	-0,2	4,0	3,5	0,6

Sursă: Biroul Național de Statistică

Prețurile la produsele alimentare în luna iulie 2019 au înregistrat o creștere de 6,3% față de decembrie 2018. În perioada vizată s-au majorat prețurile la fructe proaspete cu 41%, cartofi - cu 35,6%, pește și conserve din pește - cu 7,1% legume proaspete - cu 2,8% etc. Totodată, au fost înregistrate scăderi ale prețurilor la ouă cu 11,3%.

Ca rezultat, creșterea prețurilor la produsele alimentare a avut cea mai mare contribuție la IPC general - de 2,4 p.p. Creșterea prețurilor la fructe proaspete a contribuit la majorarea IPC general cu 1,1 p.p., cartofi - cu 0,3 p.p., pește și conserve din pește - cu 0,2 p.p., legume - cu 0,1 p.p. Totodată, prețurile la ouă au contribuit la micșorarea IPC general cu 0,1 p.p.

În general, dinamica prețurilor la produsele alimentare în Republica Moldova este determinată de caracterul sezonier al economiei: în lunile de vară se înregistrează o scădere esențială a prețurilor la legume, fructe, cartofi etc., cu o ulterioară majorare a acestora în lunile de iarnă. Totuși,

condițiile secetoase din anul 2018 au condiționat creșterea considerabilă a prețurilor la legume și cartofi.

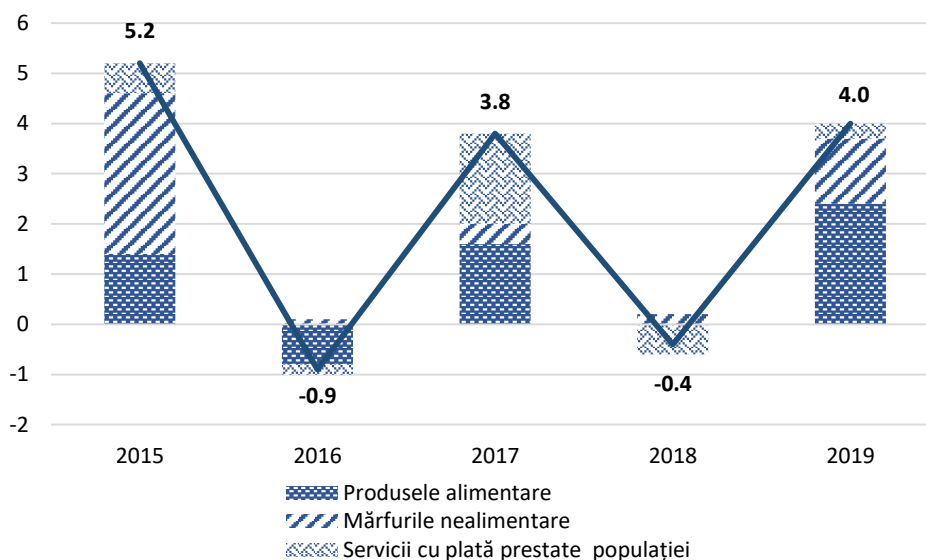
Prețurile la mărfurile nealimentare în iunie 2019 s-au majorat cu **3,6%** față de decembrie 2018, în special, ca rezultat al majorării prețurilor la țigări – cu 27,6%, autoturisme – cu 5,1%, frigider și congelatoare - cu 3,9%, confecții – cu 2,9%, mobilă și mașini de spălat – cu câte 2,6%, încălțăminte – cu 2,2%, materiale de construcție - cu 1,7% etc. Totodată, s-au redus prețurile la medicamente cu 0,5%.

Fluctuațiile prețurilor la mărfurile nealimentare sunt determinate, în mare măsură, de evoluția cursului de schimb al monedei naționale. Plus la aceasta, majorarea prețurilor minime pentru țigările comercializate în Republica Moldova, conform Legii bugetului de stat pentru anul 2019, a condiționat majorarea prețurilor la această categorie de mărfuri.

Contribuția prețurilor la mărfurile nealimentare asupra modificării IPC general a fost de 1,3 p.p., în special datorită creșterii prețurilor la țigări (0,5 p.p.).

Tarifele la serviciile prestate populației s-au majorat cu 1,2% față de decembrie 2018, fiind cauzată, în mare parte, de majorarea costurilor la serviciile de educație și învățământ cu 6% condiționată de majorarea prețurilor pentru creșe și grădinițe, chirie – cu 5,4% și sănătate - cu 3,5%. Per ansamblu, contribuția tarifelor la servicii asupra IPC general a fost neesențială (0,3%).

**Contribuția principalelor componente la rata inflației,
Iulie față de decembrie a anului precedent (p.p.)**

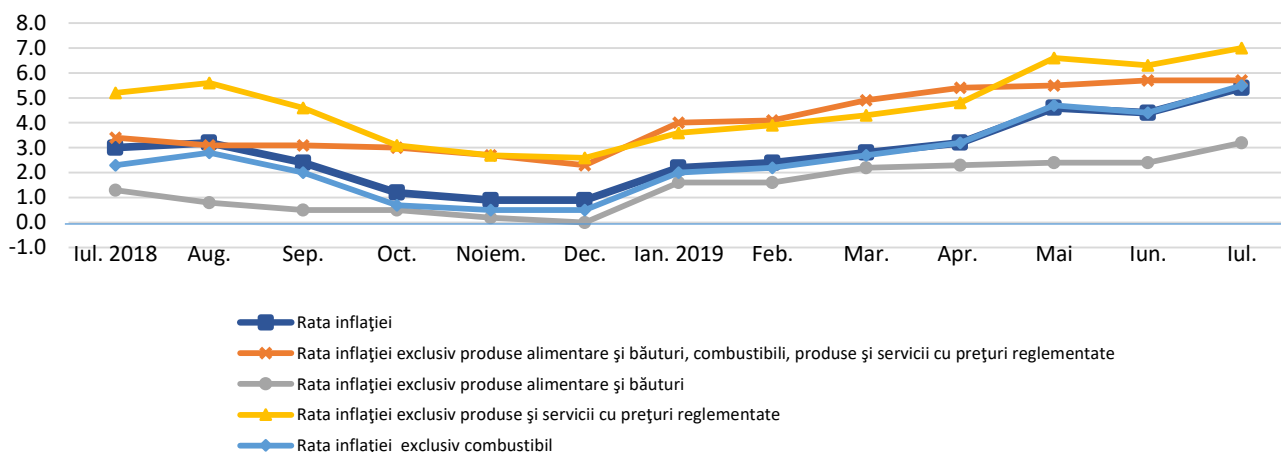

Sursă: Biroul Național de Statistică
Calcululele Ministerului Economiei și Infrastructurii

Rata inflației de bază¹ exclusiv produse alimentare și băuturi, combustibili, produse și servicii cu prețuri reglementate a fost 4,4% față de decembrie 2018, cu 3,3 p.p. mai mare decât nivelul ratei inflației de bază în luna respectivă a anului 2018. Rata inflației *exclusiv produse alimentare și băuturi* a fost 2,6%, *exclusiv combustibil* – 4,2%. Rata inflației *exclusiv produse și servicii cu prețuri reglementate* a constituit 5,1%, fiind cu 4,3 p.p. mai mare comparativ cu nivelul lunii iulie 2018.

¹Indicele inflației de bază reflectă sursele persistente ale presiunilor inflaționiste care permite de a percepe trendul inflației în cazul când efectele influențelor temporare și tranzitorii sunt eliminate. Calculul acestui indice se efectuează prin eliminarea din indicele prețurilor de consum general a efectelor unor șocuri tranzitorii de genul modificărilor intervenite în urma schimbării prețurilor și tarifelor la bunuri și servicii cu prețuri reglementate, a condițiilor climatice nefavorabile care au afectat oferta de produse alimentare, modificărilor de preț la unele produse sezoniere și a variațiilor prețurilor internaționale la combustibili.

Dinamica ratei anuale a inflației
(față de luna respectivă a anului precedent), %

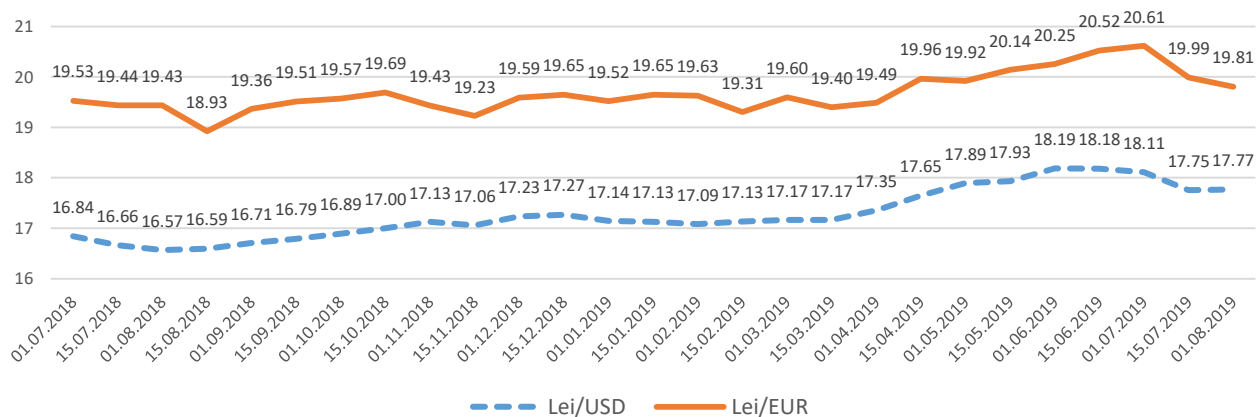

Sursă: Biroul Național de Statistică

Cursul de schimb și piața valutară

De la începutul anului 2019 moneda națională a marcat o depreciere de 3,5% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,14 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2019 pînă la 17,74 lei la 31.07.2019). Față de Euro leul moldovenesc s-a depreciat cu 1,3%. Principalii factori care au determinat deprecierea monedei naționale au fost diminuarea intrărilor de valută din contul remiterilor de peste hotare, asistenței tehnice și granturilor externe, precum și criza politică din luna iunie. De asemenea, la evoluția cursului de schimb au influențat oscilațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale și politica monetară a BNM.

Evoluția cursului de schimb al monedei naționale
față de dolarul SUA și Euro, Lei/USD, Lei/EUR

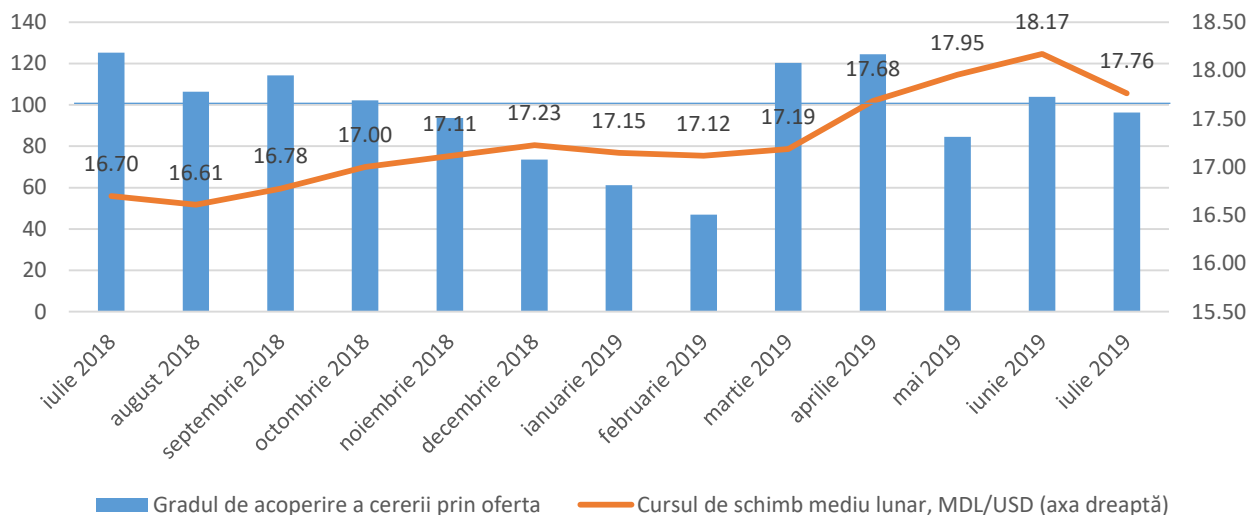

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În ianuarie-iulie 2019, **gradul de acoperire a cererii nete de valută** din partea agenților economici prin oferta netă de valută de la persoanele fizice a constituit 88%, comparativ cu 107,3% în ianuarie-iulie 2018. Deficitul de valută pe piața valutară este determinat, în mare parte, de micșorarea ofertei de valută din partea persoanelor fizice, ca rezultat al reducerii influxului remitențelor valutare de peste hotare și creșterea cererii de valută din partea agenților economici.

Gradul de acoperire a cererii nete de valută străină din partea agenților economici

prin oferta netă de valută străină de la persoanele fizice, %

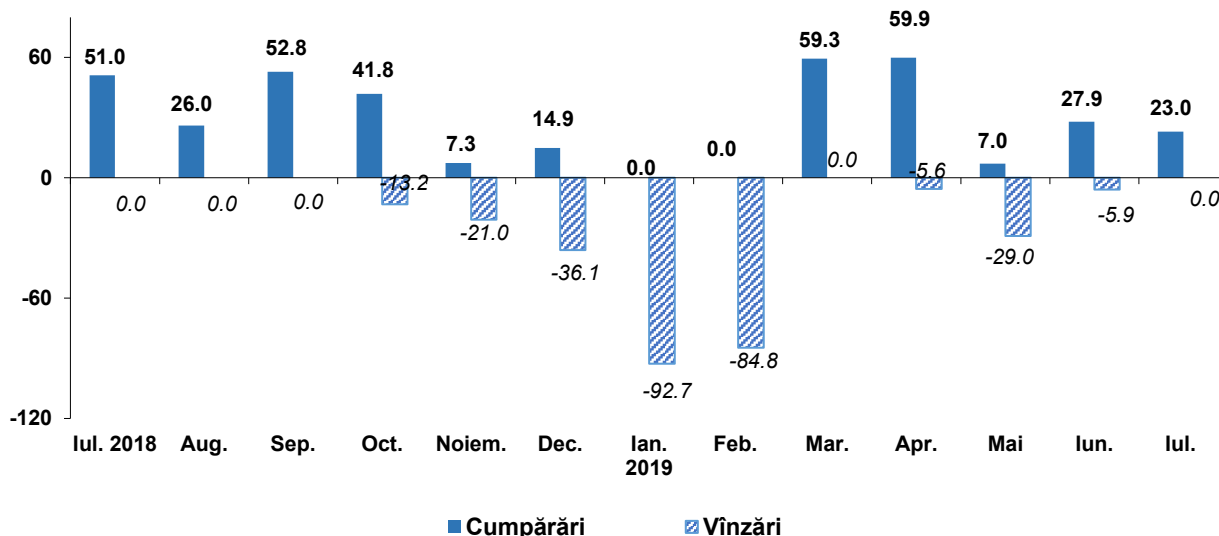
Sursă: Banca Națională a Moldovei

În structura ofertei nete de valută de la persoanele fizice ponderea majoră revine monedei euro – 71,7%, ponderea dolarului a constituit 7,3%, rublei rusești – 10,7%.

În luna iulie gradul de acoperire a cererii nete de valută din partea agenților economici prin oferta netă de valută de la persoanele fizice a constituit 96,3%. Piața valutară s-a caracterizat printr-un surplus de valută în primele două decade ale lunii. În aceste condiții, în luna iulie BNM a efectuat cumpărări nete pe piața valutară interbancară în valoare de 23 mil. dolari.

Totodată, de la începutul anului Banca Națională a Moldovei (BNM) a efectuat vânzări nete pe piața valutară interbancară în valoare de 40,9 mil. dolari.

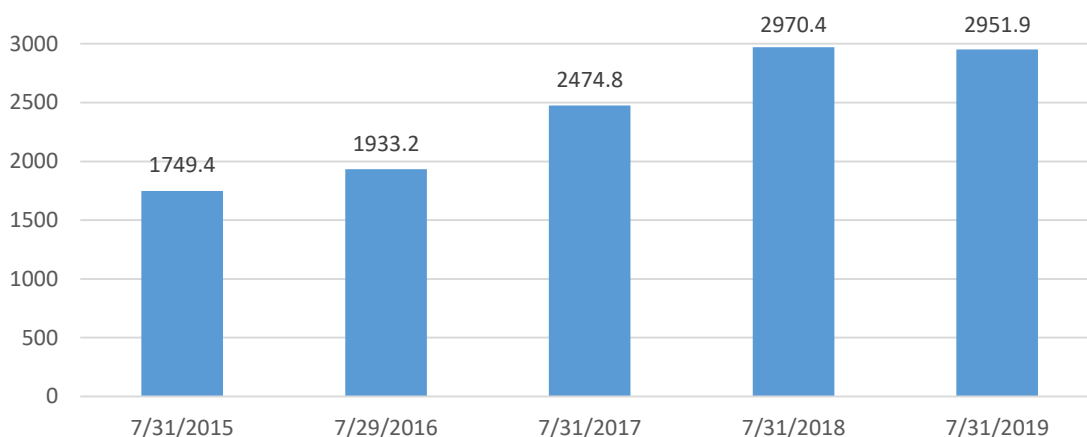
*Activitatea BNM pe piața interbancară,
echivalentul în mil. dolari SUA*

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Situația respectivă a determinat diminuarea *Stocului activelor valutare de rezervă ale BNM* cu 0,6% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2018 și față de situația la 31.07.2018, atingând o valoare de 2951,9 mil. dolari (la 31.07.2019). Micșorarea activelor oficiale de rezervă se datorează nu numai intervențiilor pe piața valutară internă sub formă de vânzări de valută, dar și plăților aferente deservirii datoriei publice.

Activele oficiale de rezervă ale Băncii Naționale a Moldovei
(mil. dolari SUA)

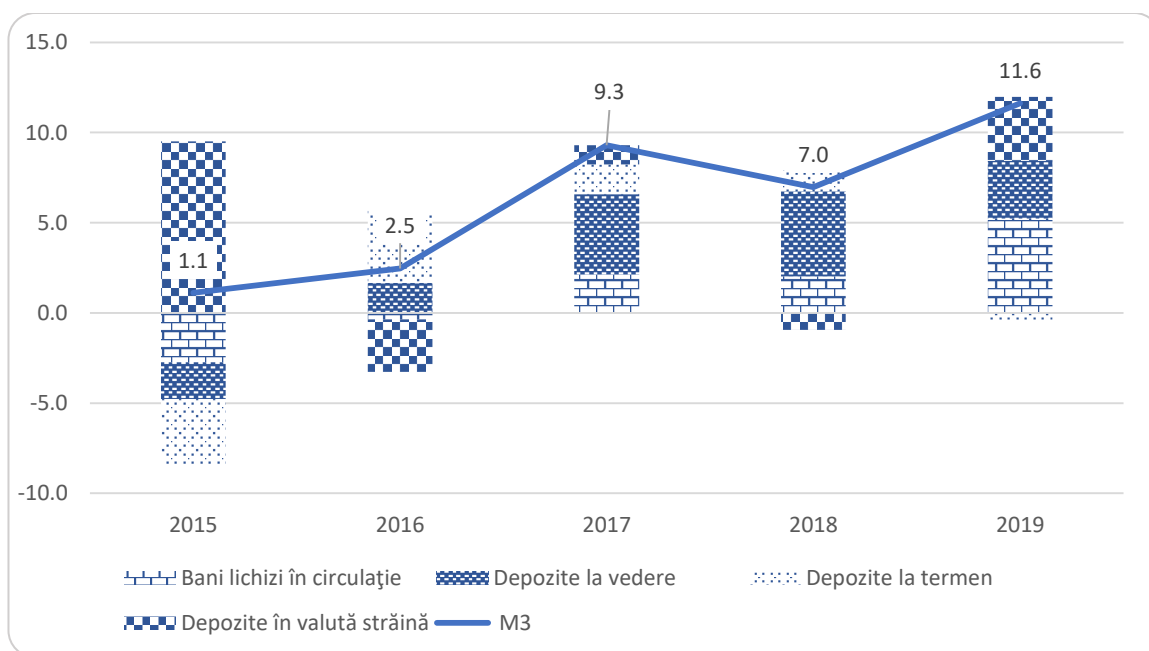
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Indicatorii monetari

Masa monetară M3 la sfârșitul lunii iulie 2019 a constituit 87,6 mild. lei și s-a majorat cu 11,6% comparativ cu situația similară din anul 2018. În componența M3 intră banii lichizi în circulație (26,4%), depozite în lei la vedere (21%), depozite în lei la termen (22,3%) și depozitele în valută (30,3%).

Cea mai mare parte în structura M3 revine depozitelor - 73,6%. La sfârșitul lunii iulie 2019 soldul acestora a fost la nivel de 64,4 mild. lei, înregistrând o majorare cu 8,4% față de sfârșitul lunii iulie 2018.

Contribuția componentelor la evoluția masei monetare M3
la sfârșitul lunii iulie 2015-2019, mil. lei

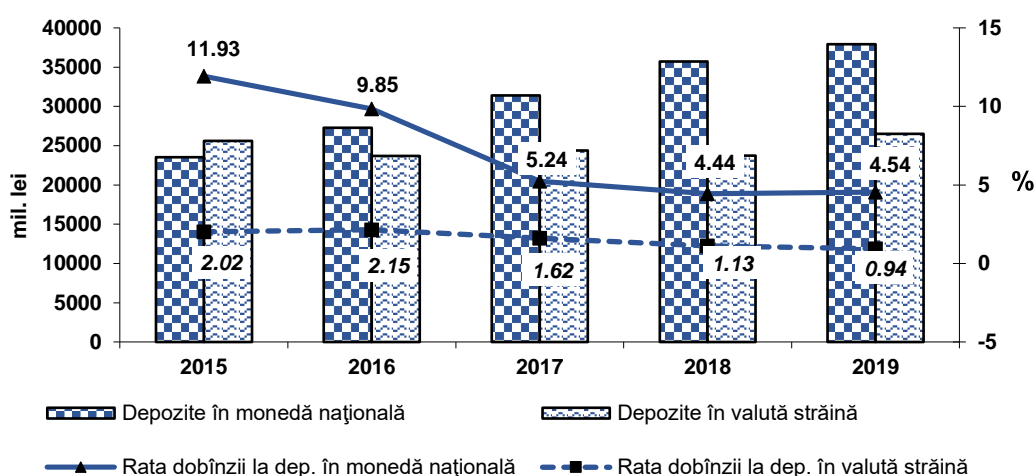
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Volumul de *bani în circulație* a constituit 23,2 mild. lei și a crescut cu 21,5% față de situația de la sfârșitul lunii iulie 2018, contribuind cel mai mult la creșterea masei monetare M3. Banii în

circulație reprezintă numerarul implicat în procesul de conversie, și anume: bancnote, monede metalice etc. În sfera schimbului de mărfuri banii ca mijloc de circulație asigură executarea plăților pentru cumpărarea materiei prime și a materialelor și achitarea cu producătorii de mărfuri pentru producția finită. Respectiv, creșterea continuă a banilor în circulație reflectă intensitatea activității economice.

Creșterea continuă a economiilor caracterizează evoluția sectorului bancar începând cu a doua jumătate a anului 2016. Față de sfârșitul lunii iulie 2018 soldul *depozitelor în monedă națională* (58,9% din volumul total) s-a majorat cu 6,2%, atingând un volum de 37,9 mild. lei. Este de remarcat creșterea semnificativă a depozitelor la vedere – cu 15,9%. Aceasta se argumentează prin faptul că populația preferă să-și păstreze economiile în lei având acces la ele fără restricții, în pofida dobânzii mai mici comparativ cu depozitele la termen. Totodată, depozitele la termen sunt în diminuare cu 1,5% față de sfârșitul lunii iulie 2018.

Soldul depozitelor și ratele dobânzii (medii lunare) la sfârșitul lunii iulie 2015-2019

Sursă: Banca Națională a Moldovei

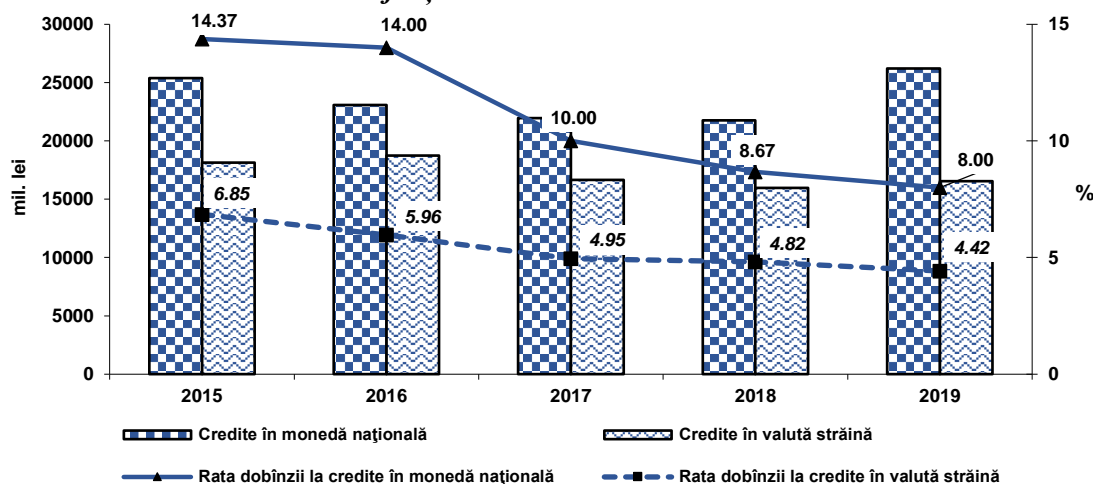
În luna iulie 2019 au fost atrase depozite noi în monedă națională cu 26,6% mai mult comparativ cu perioada respectivă a anului 2018, iar de la începutul anului - cu 2,3% mai mult.

Soldul *depozitelor în valută străină* este cu 11,7% mai mare față de situația de la sfârșitul lunii iulie 2018, însumând 26,5 mild. lei. Deoarece soldul depozitelor în valută străină este recalculat în lei, valoarea acestora în mare parte depinde de evoluția cursului de schimb. În luna iulie 2019 au fost atrase depozite noi în valută străină cu 9,3% mai puțin față perioada respectivă din 2018, iar în ianuarie-iulie 2019 - cu 1,1% mai mult. Ca factor determinant al evoluției respective poate fi menționată deprecierea monedei naționale față de dolarul SUA și Euro.

Datorită nivelului redus al ratelor dobânzii la credite, precum și lansării programului "Prima casă", **creditarea** economiei se înviorează. Soldul creditelor în economie a marcat o creștere cu 13,3% față de nivelul înregistrat la sfârșitul lunii iulie 2018, constituind 42,8 mild. lei. Soldul creditelor în valută străină s-a majorat cu 3,5%, iar al celor în monedă națională - cu 20,4%. Cu toate acestea, încă persistă reticența din partea băncilor în a oferi credite, dată fiind norma rezervelor obligatorii înaltă și profitabilitatea acestora.

În portofoliul de credite acordate cea mai mare pondere – 23,1% - revine creditelor destinate comerțului, apoi 15,9% - consumului, 13,5% - pentru procurarea/construcția imobilului, 8,8% - industriei alimentare etc. Cea mai intensă creștere a fost înregistrată la creditele acordate pentru procurarea/construcția imobilului, volumul cărora s-a majorat față de iulie 2018 de circa 1,7 ori (2,1 mild. lei), fapt care se explică inclusiv prin lansarea în luna mai 2018 a programului "Prima Casă".

Soldul creditelor și ratele dobânzii (medii lunare) la sfârșitul lunii iulie 2015-2019

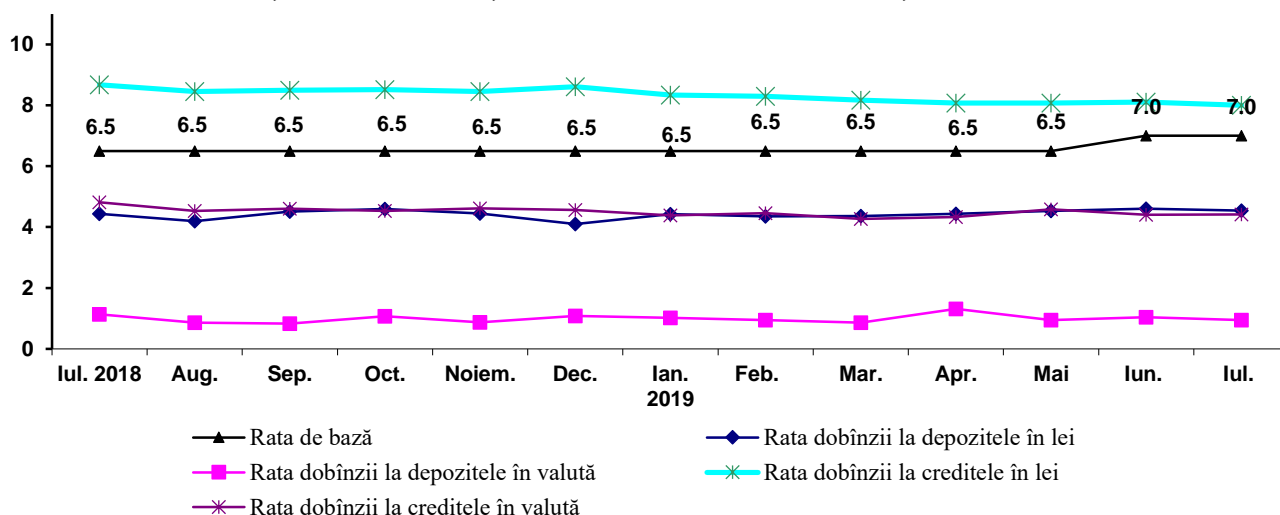

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În luna iulie 2019 a fost acordat un volum de credite noi în monedă națională mai mare cu 37,2% față de cel din luna iulie 2018. Totodată, volumul de credite noi acordate în valută străină s-a diminuat cu 19,8%, ca impact al instabilității cursului de schimb al monedei naționale. În ianuarie-iulie 2019 volumul creditelor noi acordate a fost în creștere față de perioada analogică a anului 2018 cu 31,2% și 3,7%, respectiv.

Rata de bază se aprobă în calitate de rată de referință pentru principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt. Aceasta se stabilește de către BNM în rezultatul evaluării balanței riscurilor interne și externe cărora ar putea fi supusă economia Republicii Moldova și a perspectivelor inflației pe termen scurt și mediu. Începând cu 19.06.2019, conform deciziei de politică monetară, rata de bază a fost majorată pînă la 7% ca răspuns la presiunile inflaționiste cauzate, în mod special, de creșterea fondului de salarizare și a creditelor de consum, precum și a impulsului fiscal pozitiv. La fel, au fost luate în calcul anticipările cu privire la mediul extern și evoluțiile recente din economia națională.

Evoluția ratei de bază și a ratelor dobânzii la depozite și credite, %

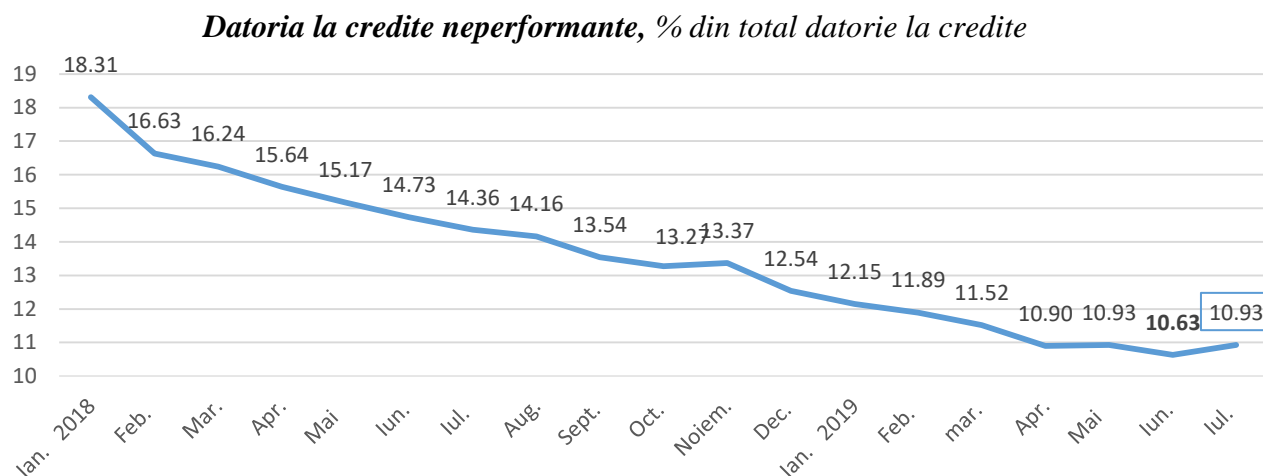

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Gradul de acoperire a creditelor prin depozite a fost la nivel de 150,7%. Aceasta indică faptul că există resurse pentru intensificarea creditării, iar băncile comerciale au lichiditatea necesară pentru finanțarea economiei.

Un indicator important care arată atât eficiența bancară, cât și riscul creditării, este nivelul creditelor neperformante. Acestea reprezintă datoriile care cel mai probabil nu vor fi rambursate,

astfel creând probleme și dificultăți băncilor creditoare. Soldul datoriei la credite neperformante ca pondere în soldul total al datoriei la credite după 2 ani de evoluție ascendentă, înregistrează o tendință de diminuare de la 18,5% în luna noiembrie 2017 (când a fost atins nivelul maxim) până la 10,9% în luna iulie 2019. Diminuarea ponderii creditelor neperformante se explică prin faptul că băncile au aplicat unele proceduri noi (separarea activelor „bune” de cele „rele” etc.), care au condus la reducerea stocului acestora.

Sursă: Banca Națională a Moldovei

II. Sectorul public

În perioada ianuarie-iulie a anului 2019 bugetul public național (BPN) a fost caracterizat de următoarele cifre: un volum al **veniturilor** de 35 mild. lei și un ritm de creștere de 6,7%, un volum de **cheltuieli** de 37,1 mild. lei și 16,9% majorare. Cheltuielile bugetare au depășit veniturile cu 2111,7 mil.lei. Dar în aceeași perioadă a anului trecut BPN s-a soldat cu excedent (1064,4 mil.lei). Ultima dată când BPN s-a soldat cu un astfel de deficit major a fost în anul 2009, când economia a fost afectată de criza financiară mondială.

Indicatorii principali privind executarea Bugetului Public Național, mil.lei

	Bugetul Public Național	Inclusiv:			
		Bugetul de Stat	Bugetele locale	Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat	Fondurile Asigurărilor de Asistență Medicală
Venituri	35 019,5	21 682,0	9 920,8	13 237,5	3 727,5
<i>din care transferuri primite</i>			7 274,2	5 319,3	943,8
Cheltuieli	37 131,2	24 080,9	9 830,8	12 792,3	3 975,5
<i>din care transferuri acordate</i>		13 537,3			
Deficit (-)/Excedent(+)	-2 111,7	-2 398,9	90,0	445,2	-248,0

Sursă: Ministerul Finanțelor

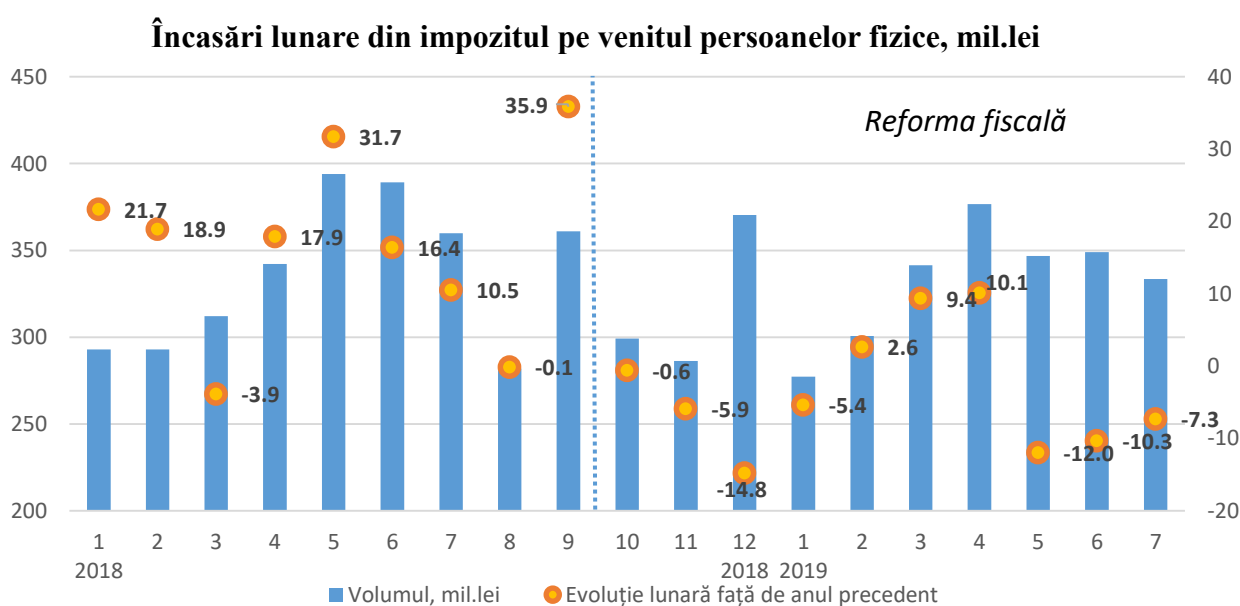
Cele mai multe acumulări de **venituri la BPN** au fost înregistrate din contul **impozitelor și taxelor**, care dețin ponderea de 63,7% (22,3 mild. lei). Veniturile respective au înregistrat o creștere de 5,3% față de cele acumulate în ianuarie-iulie 2018.

Faptul că economia națională este bazată pe consum este relatat de ponderea majoritară a încasărilor din **impozite și taxe pe mărfuri și servicii** – 69,1% în volumul total al impozitelor și taxelor. În plus, intensificarea consumului și implicit a comerțului interior a determinat creșterea volumului încasărilor din contul acestor taxe, contribuind la majorarea veniturilor totale în

proporție de circa 55%. Încasările din TVA s-au majorat cu 7,9% și au asigurat 37% din creșterea totală a veniturilor și din Accize – cu 9,5%, contribuind la creștere în proporție de 12,5%.

Impozitele pe venit dețin ponderea de 25% și contribuția acestora a fost negativă (-6,7%) din cauza diminuării cu 2,6% a încasărilor din impozitele pe venitul persoanelor fizice (salariu) și cu 2,4% a încasărilor din impozitele pe venitul persoanelor juridice.

De menționat, că pentru a reduce fenomenul salariilor în plic, în luna octombrie 2018 a intrat în vigoare prevederile reformei fiscale privind reducerea impozitului pe venit pentru persoanele fizice de la 18% la 12%, prin stabilirea unei cote unice. Analiza datelor permite constatarea faptului că de la implementarea reformei până în prezent încasările respective au evoluat neuniform: dacă în perioada octombrie 2018-februarie 2019 a fost înregistrată diminuarea lunară a acestora, atunci începând cu luna februarie se observă o ușoară îmbunătățire temporară, cel mai probabil ca rezultat al ieșirii din umbră a salariilor, ca ulterior în lunile mai-iulie să se ateste brusc o diminuare cumulativă de circa 30% față de aceeași perioadă a anului trecut.

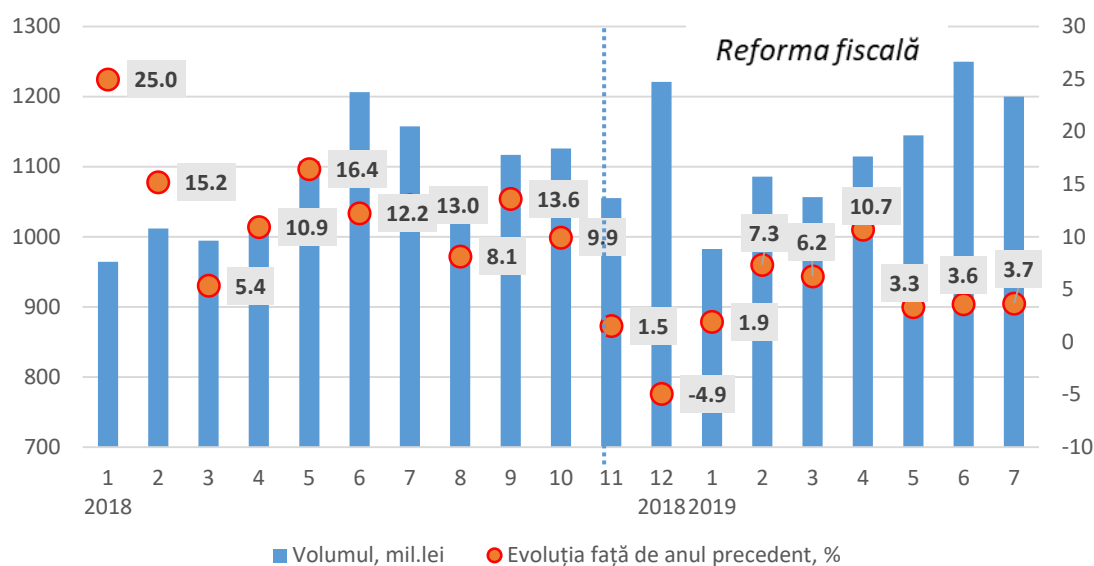
Sursă: Ministerul Finanțelor

Veniturile din *impozite pe proprietate* dețin o pondere de numai 1,8% și impactul creșterii acestora cu 3,9% asupra evoluției veniturilor totale este nesemnificativ.

Acumulările bugetare din contul *contribuțiilor și primelor de asigurări obligatorii* dețin ponderea de 30,2% în volumul total al veniturilor bugetare și majorarea acestora cu 8,2% a asigurat circa 37% din creșterea totală a veniturilor. Din contul contribuțiilor de asigurări sociale veniturile acumulate s-au majorat cu 5,1%, dar din contul primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală – cu 18,1%. Evoluția pozitivă a încasărilor respective se datorează preponderent creșterilor salariale: conform datelor pentru I semestru 2019, salariul mediu lunar în economie s-a majorat cu 15,8%: în sectorul bugetar – cu 23,2% și în sectorul real – cu 13,3%.

Reforma fiscală menționată mai sus prevede, de asemenea, și reducerea contribuției angajatorului la BASS de la 23% la 18%. Conform analizei lunare a încasărilor din contribuții de asigurări sociale obligatorii, impactul reformei a început să ia contur încă în luna octombrie, când ritmurile anuale de creștere s-au temperat, în luna decembrie fiind înregistrată chiar diminuarea încasărilor respective comparativ cu luna decembrie 2017. Similar veniturilor din impozitele pe salariu, încasările din contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii au evoluat cu ritmuri mai temperate spre deosebire de anul precedent. În lipsa majorărilor salariale, cel mai probabil evoluția respectivă ar fi fost negativă.

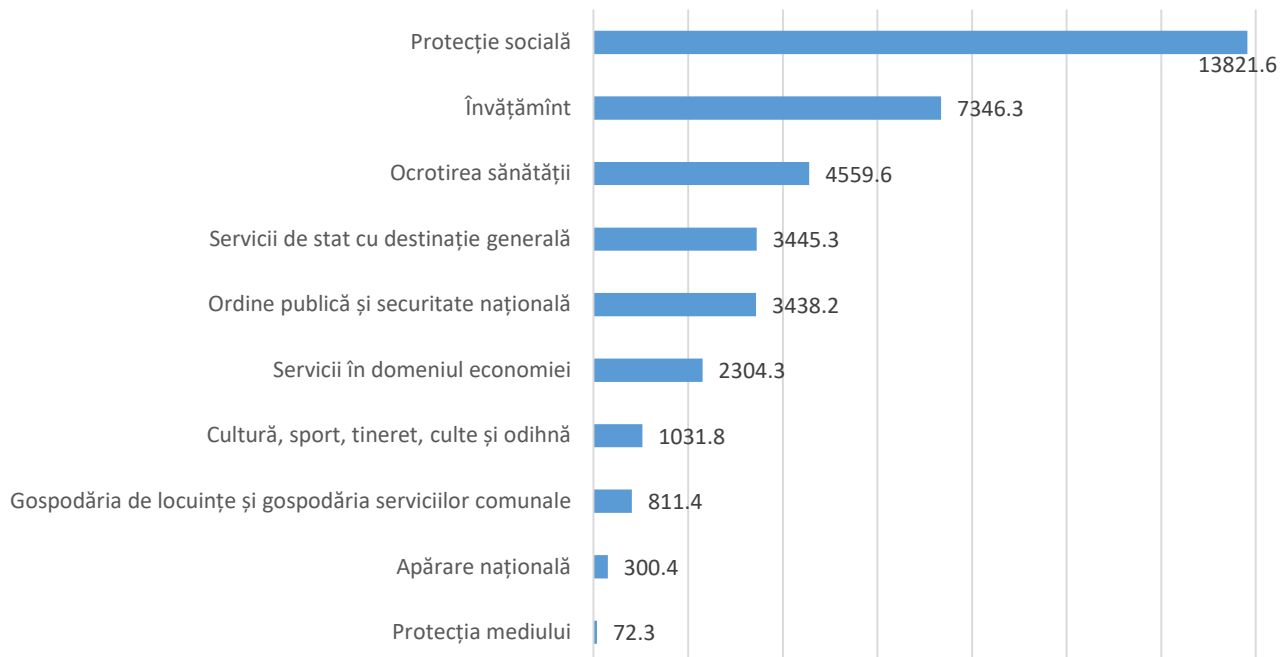
Încasările lunare la BASS din contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii

Sursă: Ministerul Finanțelor

În perioada ianuarie-iulie 2019 au fost efectuate **cheltuieli** în sumă de 37 131,2 mil. lei, ceea ce este cu 16,9% peste nivelul înregistrat în perioada analogică a anului trecut. După clasificarea economică, cea mai mare pondere în volumul total al cheltuielilor revine prestațiilor sociale – 38,7%, urmată de cheltuielile de personal – 28,5%, cheltuielile pentru achiziționarea bunurilor și serviciilor – 19,1%, acordarea subsidiilor – 5,9% și achitarea dobânzilor pentru datoria de stat – 2,6%. Cea mai mare contribuție la creșterea totală a cheltuielilor bugetare vine din partea creșterii cheltuielilor aferente prestațiilor sociale (cu 16,4%), apoi din contul creșterii cheltuielilor de personal (cu 18,7%).

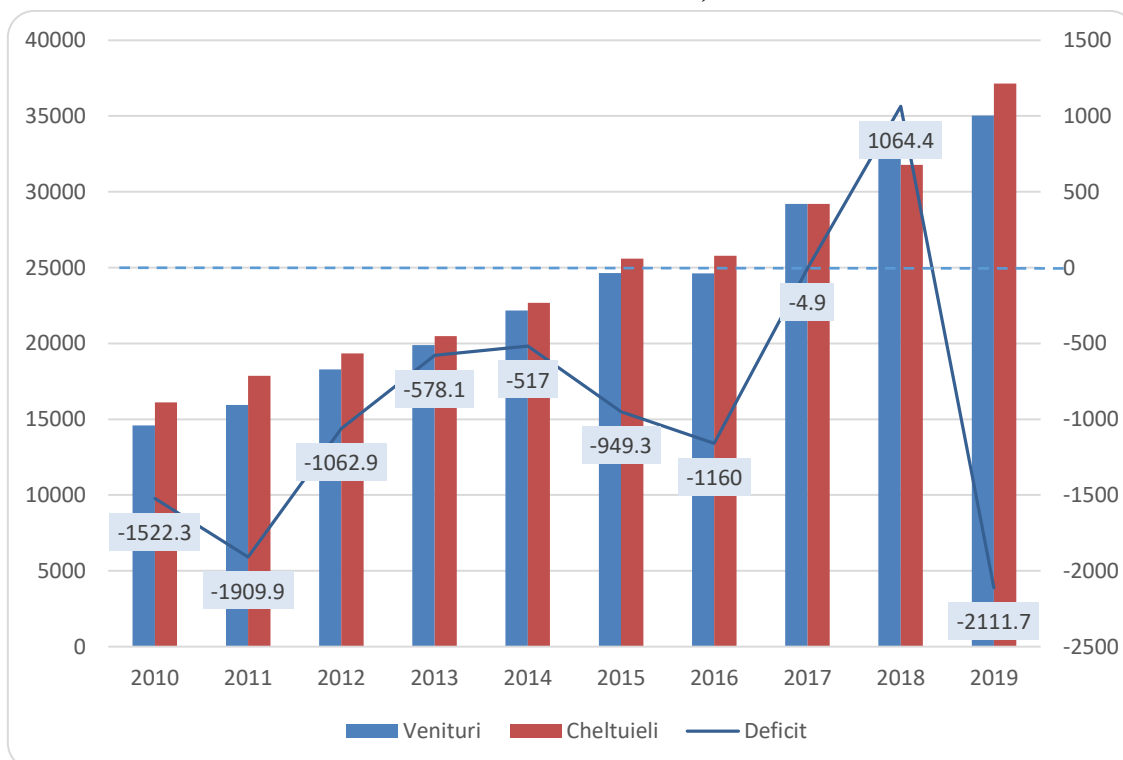
Similar, după clasificarea funcțională, cheltuielile cu cea mai mare cotă sunt cheltuielile pentru protecția socială – 37,2%, învățământ – 19,8%, ocrotirea sănătății – 12,3%, servicii de stat cu destinație generară – 9,3%, servicii în domeniul economiei – 9,3% etc.

Sursă: Ministerul Finanțelor

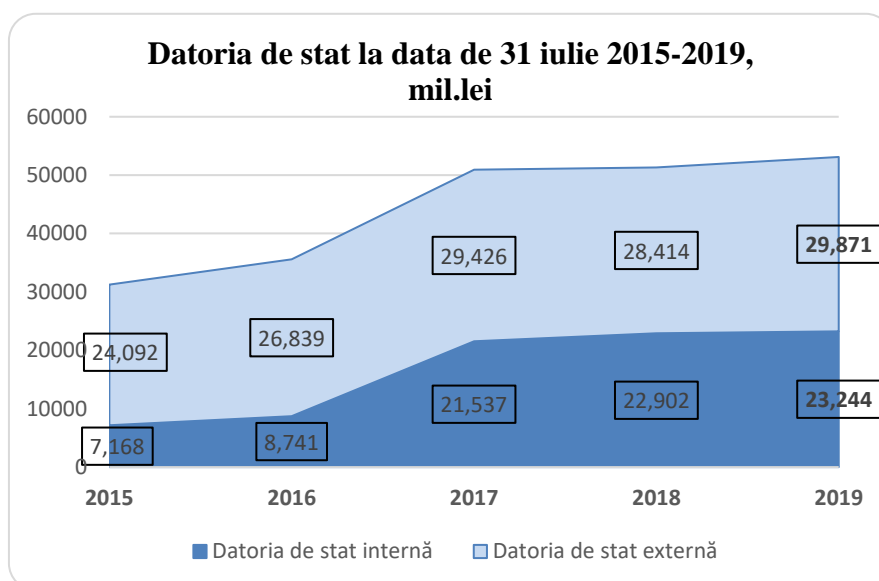
Creșterea cheltuielilor cu un ritm mai mare decât a veniturilor preponderent ca rezultat al măsurilor de majorare a salariilor în sectorul bugetar a determinat acumularea unui deficit de -2 111,7 mil. lei, un nivel record pentru perioada respectivă. De menționat, că în perioada analogică a anului trecut a fost acumulat un excedent de 1064,4 mil. lei.

Evoluția veniturilor, cheltuielilor și a deficitului bugetar în ianuarie-iulie 2010-2019, mil. lei

Sursă: Ministerul Finanțelor

Datoria de stat (internă și externă) administrată de Guvern a însumat circa 53 mild. lei la sfârșitul lunii iulie 2019, fiind în creștere cu 3,5% față de aceeași dată a anului 2018. În structura totală a datoriei de stat, datoria internă are o pondere de 43,8% și, respectiv, datoria externă – 56,2%. Nivelul de îndatorare a țării se încadrează în parametrii de risc stipulați în Programul Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2019-2021).

Sursă: Ministerul Finanțelor

Datoria de stat internă s-a majorat față de situația de la sfârșitul lunii iulie 2018 cu 1,5%. Situația respectivă s-a produs din contul majorării emisiunii valorilor mobiliare de stat (VMS) pe piața primară. O creștere atât de neesențială permite de a constata o oarecare stabilitate la capitolul datoriei interne.

Stocul datoriei de stat interne este complet format din VMS, volumul cărora a constituit circa 23,2 mild. lei la prețul de cumpărare, inclusiv: VMS emise pe piața primară – 8,1 mild. lei (în creștere cu 7,3%), VMS convertite (datoria de stat internă contractată anterior de la BNM convertită în VMS) – 2063,4 mil. lei (la nivelul situației similare a anului 2018) și VMS emise pentru executarea garanției de stat – 13,1 mild. lei (față de situația similară a anului trecut denotă o diminuare cu 210 mil. lei, ca rezultat al executării obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat). VMS emise pentru executarea garanției de stat au intrat în componența datoriei de stat interne în luna octombrie 2016, când soldul s-a majorat brusc cu 13,3 mil. lei.

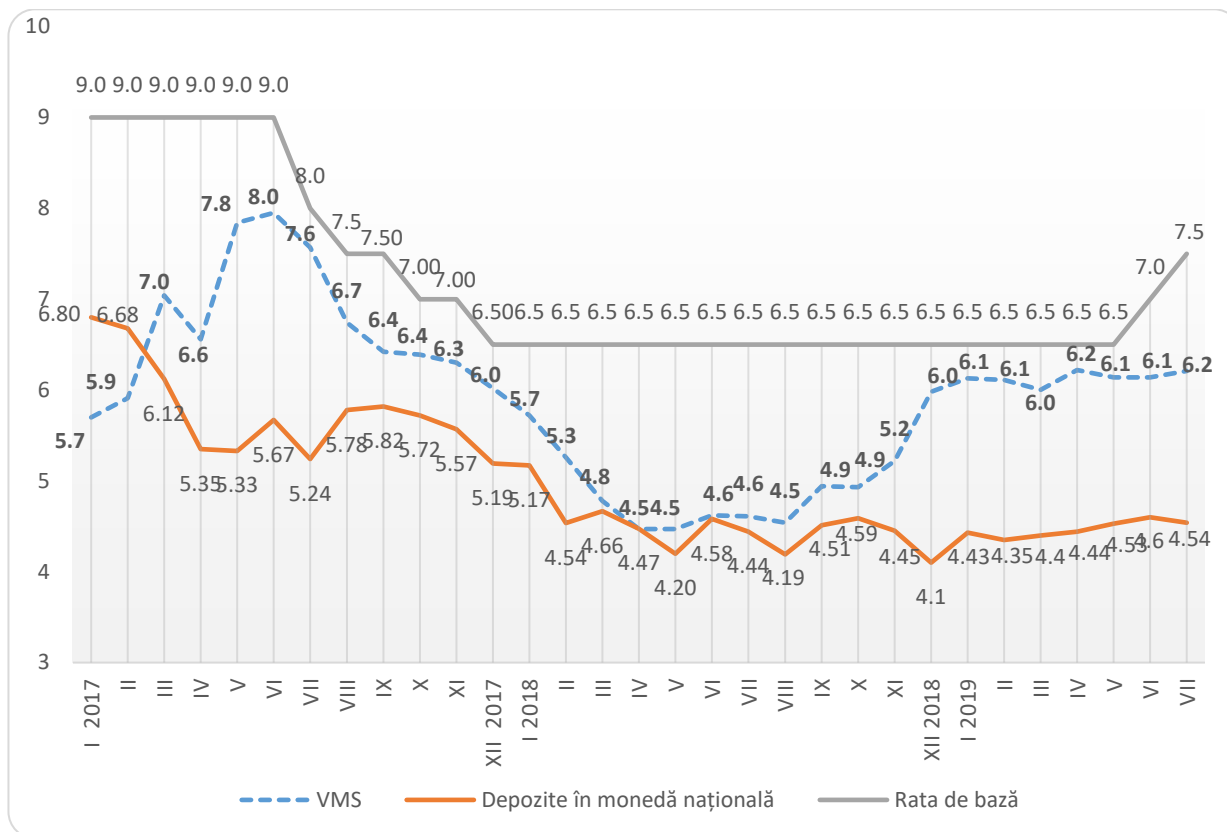
Valorile mobiliare de stat cu scadență până la un an au fost emise pe trei termene: 91, 182 și 364 zile, ponderea acestora în totalul VMS comercializate fiind de circa 88,9%. Majoritatea VMS au fost emise pe termen de 364 zile (40%), după care urmează cele emise pe 182 zile (34,4%) și 91 zile (14,5%). Scadența scurtă a titlurilor de stat crește riscul de refinanțare a datoriei, creînd impedimente în calea implementării unor proiecte investiționale pe termen lung.

Piața VMS este în continuare dominată de băncile comerciale (circa 81%), care au în prezent lichidități în exces. Restul investitorilor sunt în continuare slab dezvoltăți și neinițiați în investițiile în titluri de stat (nivelul jos de educație financiară a populației și lipsa de cunoștință cu privire la posibilitățile și avantajele investițiilor în instrumentul respectiv).

Rata medie a dobânzii la VMS realizate prin licitație în luna iulie 2019 a fost de circa 6,21% (cu 1,6 p.p. peste nivelul din luna iulie 2018). Rata dobânzii la VMS, la fel ca și rata dobânzii la depozite și credite, sunt corelate cu rata de bază a BNM. În același timp, se observă faptul că rata dobânzii la VMS este mai mare decât rata dobânzii la depozitele în monedă națională - principalele

instrumente de investiții concurente. Constatarea respectivă determină alegerea investitorilor de a-și plasa lichiditățile în instrumente mai rentabile, cu o dobândă mai mare, respectiv, în VMS.

Evoluția lunară a ratelor dobânzii la VMS și depozitele în monedă națională, %

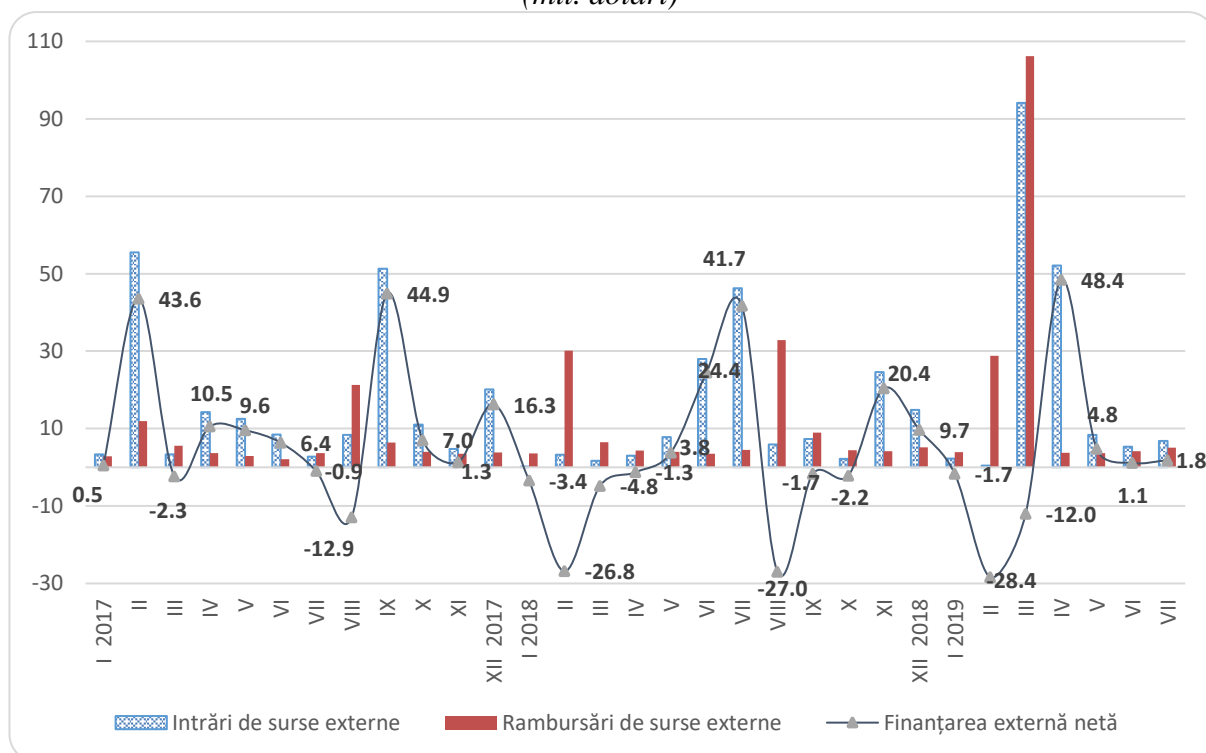

Sursă: Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei

Soldul **datoriei de stat externe** administrată de Guvern a însumat 1684,1 mil. dolari, comparativ cu 1713,8 mil. dolari la data de 31 iulie 2018 (în diminuare cu 1,7%). În lunile ianuarie-iulie 2019 surse externe de finanțare au intrat în valoare de circa 169,5 mil. dolari și au fost rambursate – 155,4 mil. dolari. Respectiv, finanțarea externă netă a atins 14,1 mil. dolari. La evoluția datoriei externe în dolari a contribuit fluctuația ratei de schimb a dolarului american față de alte valute, care a atins valori negative și a constituit 19 mil. dolari pe parcursul anului 2019.

Intrări lunare de surse externe de finanțare, rambursările și finanțarea externă netă

(mil. dolari)

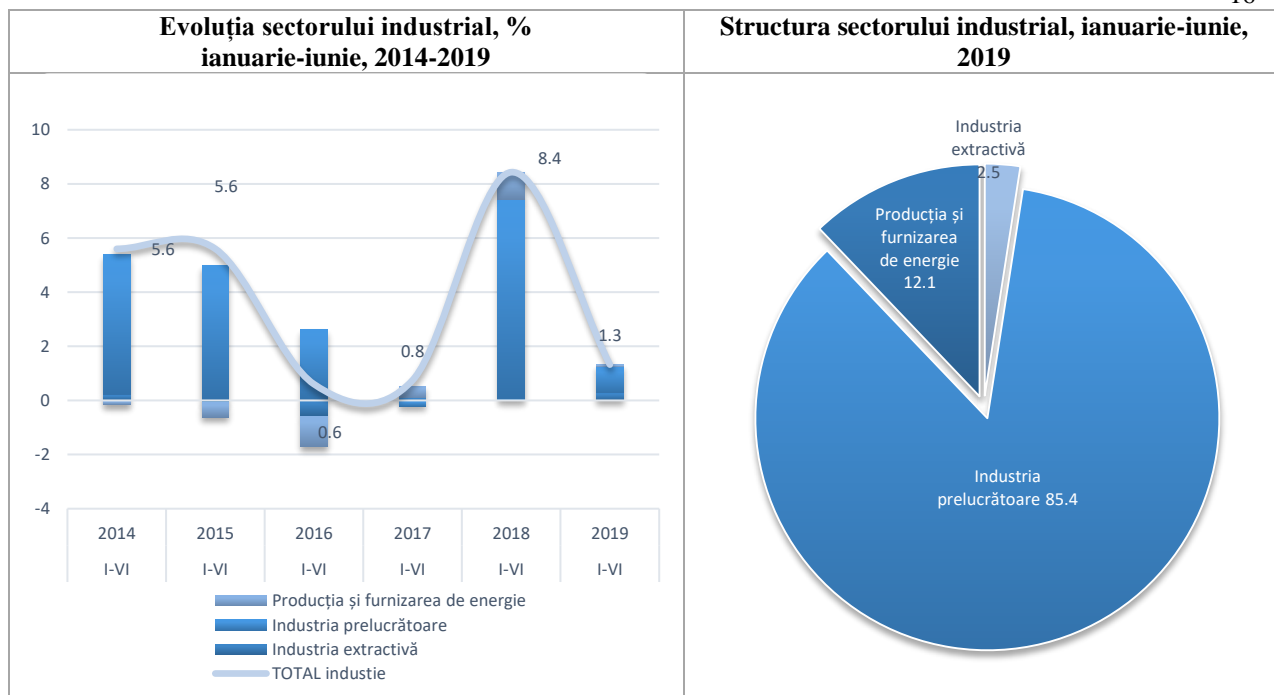

Sursă: Ministerul Finanțelor

III. Sectorul real

Industria

În ianuarie-iunie 2019 s-a înregistrat o creștere a volumului producției industriale cu 1,3%, semnalându-se o încetinire a ritmurilor de creștere, din cauza involuțiilor din ultimele 2 luni. Creșterea înregistrată a fost determinată de majorarea producției în toate ramurile industriale: industria prelucrătoare a crescut cu 1,2%, industria extractivă – cu 13,9% și producția și furnizarea de energie – cu 0,5%. Temperarea ritmurilor de creștere a fost determinată de evoluțiile din luna mai și iunie, când volumul producției industriale s-a diminuat cu 5,7% și 2,2% respectiv.

Sursa: Biroul Național de Statistică

Dezvoltarea industriei automotivă și a sectorului construcțiilor au constituit factorii de bază care au asigurat creșterea sectorului industrial în perioada analizată, iar dacă acești factori nu se manifestau sectorul industrial ar fi înregistrat un regres de circa -3,9%.

Fabricarea de piese pentru autovehicule și motoare a fost ramura principală care a contribuit la creșterea sectorului industrial. Ocupând o cotă de 3,5% în total industrie, această ramură a înregistrat o majorare de 61,8% în perioada ianuarie-iunie 2019, contribuind cu 3.3 p.p. la creșterea sectorului. Ramura respectivă continuă să se extindă datorită dezvoltării proiectelor investitorilor străini inițiate în perioada 2017-2018 în cadrul Zonelor Economice Libere, în toate regiunile de dezvoltare ale Republicii Moldova.

De asemenea, în ascensiune au fost ramurile industriale conexe cu sectorul construcțiilor: fabricarea articolelor din material plastic, inclusiv geamuri, uși (creștere +18,5%; contribuția la creșterea industriei de +0,6 p.p.), fabricarea cimentului, varului și ipsosului (contribuția la creșterea industriei de +0,5 p.p.), fabricarea construcțiilor metalice și a produselor din metal (creștere de 21,8%; contribuția la creșterea industriei de +0,3 p.p.), industria extractivă (creștere de 13,9%; contribuția la creșterea industriei de +0,3 p.p.).

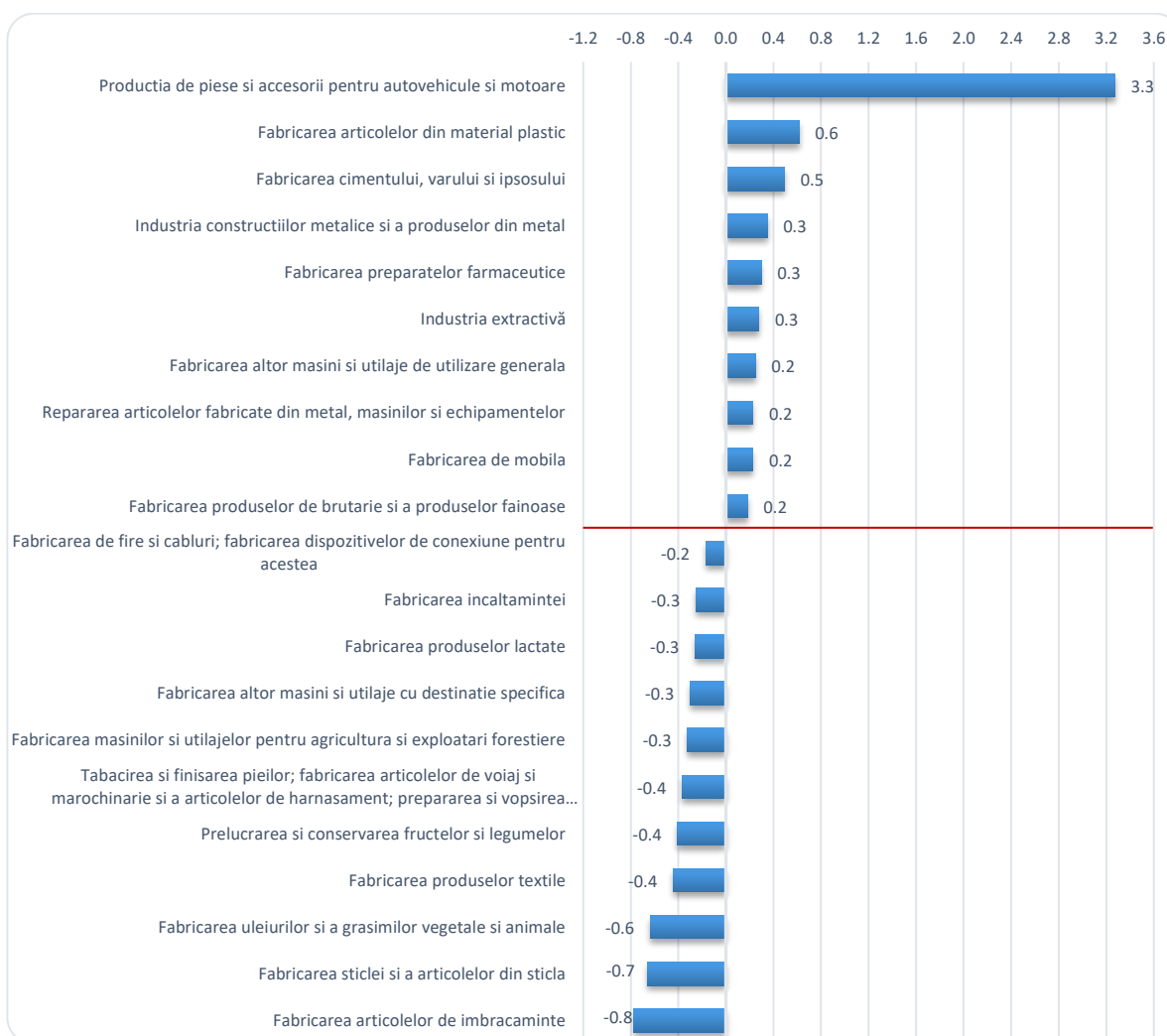
Pe lângă ramurile industriale menționate mai sus, un aport pozitiv la evoluția sectorului industrial l-au avut: fabricarea preparatelor farmaceutice (creștere +26,8%; contribuția la creșterea industriei de +0,3 p.p.), fabricarea de mobilă (creștere +9,6%; contribuția la creșterea industriei de +0,2 p.p.), fabricarea produselor de brutărie și a produselor făinoase (creștere +5,3%; contribuția la creșterea industriei de +0,2 p.p.), fabricarea săpunurilor, detergenților, produselor cosmetice și de parfumerie (creștere +77,3%; contribuția la creșterea industriei de +0,1 p.p.).

Principalii factori care au susținut creșterea sectorului industrial în perioada analizată au fost:

- extinderea proiectelor investiționale străine în domeniul industriei automotivă în cadrul Zonelor Economice Libere;
- creșterea sectorului construcțiilor (în primul semestru 2019 volumul lucrărilor realizate în antrepriză a crescut cu 26,1%);
- majorarea cererii interne pentru produsele industriale autohtone, ca rezultat al creșterii veniturilor disponibile ale populației;

Principalele ramuri care au influențat evoluția industriei, ianuarie-iunie 2019, p.p.

(+ influență pozitivă; - influență negativă)

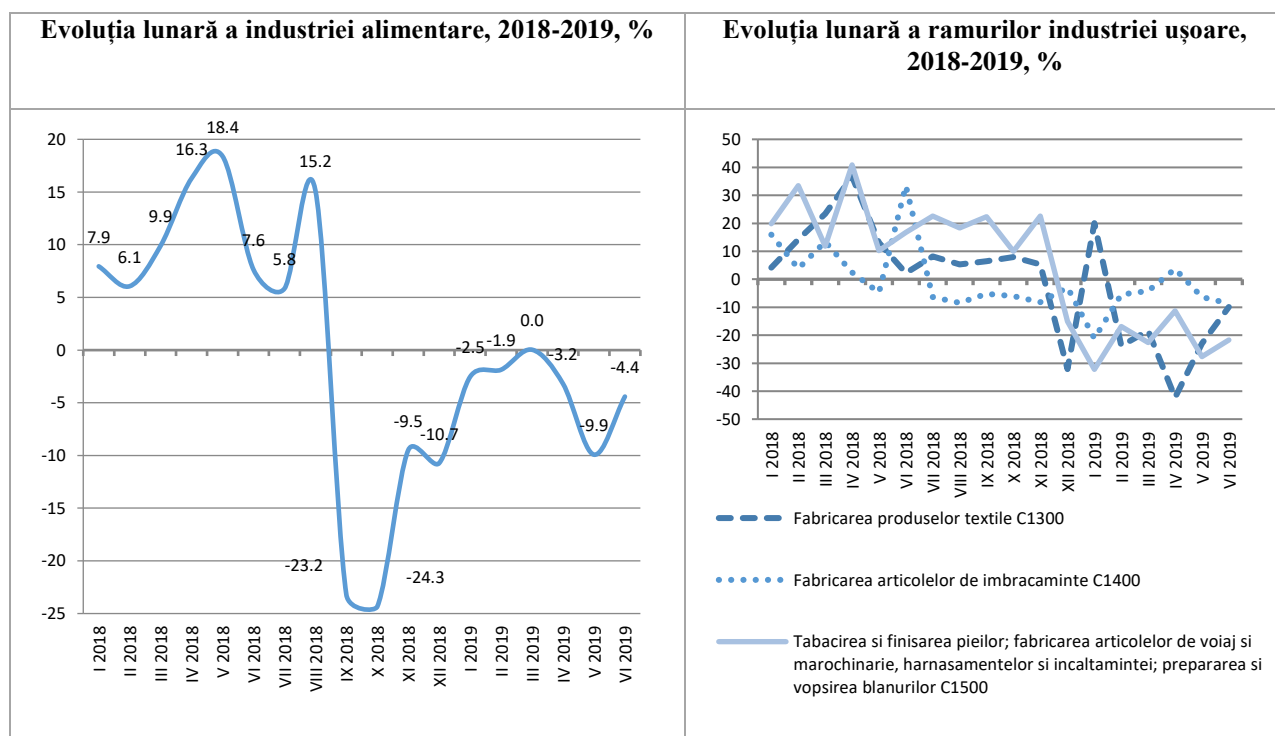
Sursa: Biroul Național de Statistică

În același timp, în ianuarie-iunie 2019, ramuri industriale importante și-au restrâns volumul producției, din care cauză în luna mai și iunie s-a înregistrat, în general, un regres al sectorului industrial.

Industria alimentară care produce circa $\frac{1}{4}$ din volumul producției industriale și *industria ușoară* care produce circa 14% din producția industrială au descrescut, în ianuarie-iunie 2019, cu circa 4,4% și 11,1% respectiv, cu un efect total de -2,8 p.p. asupra sectorului industrial. Dacă ramurile respective nu regresau și își păstrau volumul producției la nivelul anului trecut, ritmurile de creștere ale industriei ajungeau la circa 4%.

Scăderea producției *industriei alimentare* a fost cauzată de diminuările înregistrate în următoarele sub-ramuri: fabricarea uleiurilor și grăsimilor (-22,3%), prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor, inclusiv a nucilor (-12,3%), fabricarea produselor lactate (-6,8%). Aceste 3 subramuri sunt importante, ocupând o cotă de circa 40% în structura industriei alimentare. Regresul din primele două sub-ramuri menționate ar putea fi explicat atât de scăderea cantității și calității producției agricole utilizate ca materie primă (în 2018 producția de floarea soarelui a scăzut cu 2,5%), diminuarea cererii externe, precum și existența unor bariere interne la certificarea producției, prezența unor monopoluri și oligopoluri în cadrul acestor segmente de piață. Scăderea industriei lactatelor este legată de situația nefavorabilă din sectorul zootehnic (scăderea continuă a efectivului de vaci, ovine și caprine și respectiv a producției de lapte), și de imposibilitatea

certificării calității producției animaliere pentru export în Uniunea Europeană, ceea ce limitează dezvoltarea ramurii.

Sursa: Biroul Național de Statistică

În cazul *industriei ușoare* sunt în diminuare pronunțată toate 3 sub-ramuri din care e constituită: fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (-8,7%), tăbăcirea și finisarea pieilor, fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte (-21,7%), fabricarea produselor textile, altele decât îmbrăcăminte (-9,9%). Factorul de bază care a provocat aceste descreșteri a constituit diminuarea cererii externe, produsele industriei ușoare fiind exportate în proporție de 80%. Un factor complementar care ar fi putut demotiva producătorii este scăderea prețurilor interne și externe pentru unele produse din această categorie. În special, s-a evidențiat scăderea prețurilor producătorilor la încălțăminte (-3% - ianuarie-iunie 2019).

De asemenea, o contribuție negativă esențială la rezultatul sectorului industrial au avut următoarele ramuri: *fabricarea sticlei și articolelor din sticlă* (-27,7%); *fabricarea de mașini și utilaje pentru agricultură și exploatarea forestieră și altor utilaje cu destinație specifică*; *fabricarea echipamentelor electrice* (-5,9%).

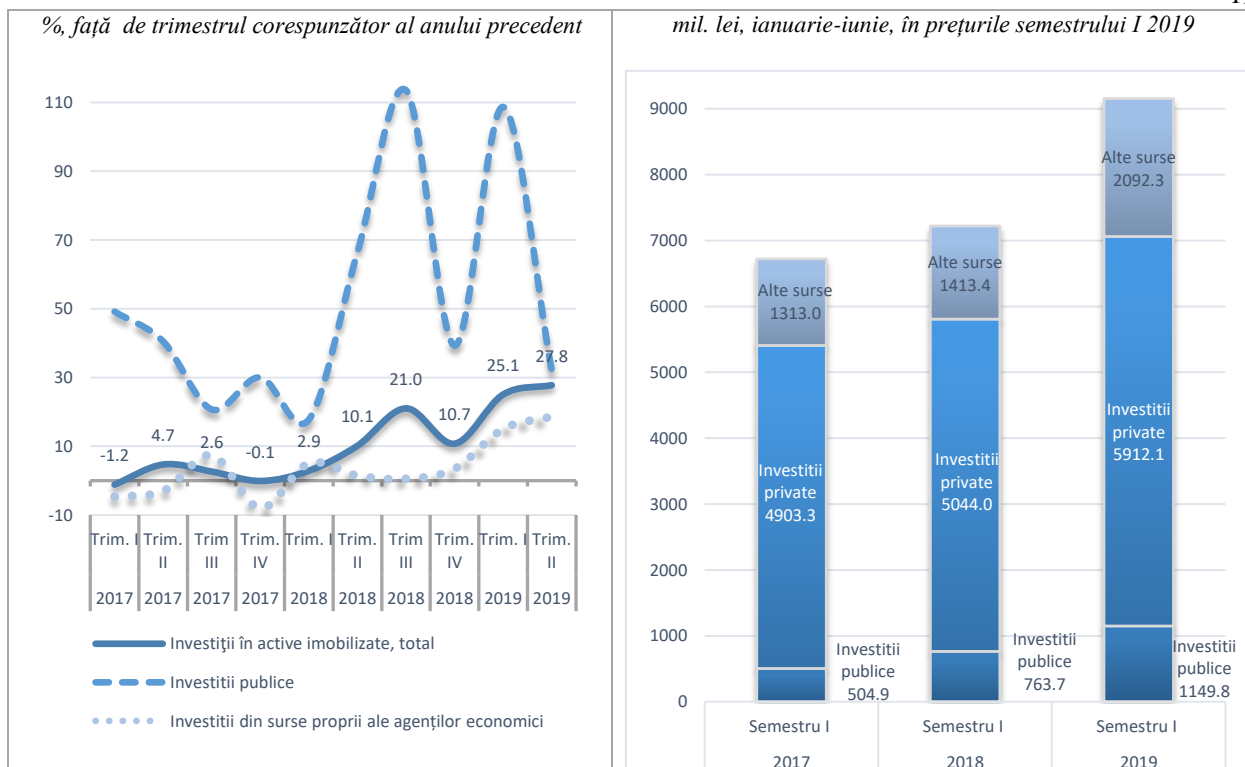
Investițiile în active imobilizate

Activitatea investițională s-a intensificat. În ianuarie-iunie 2019 volumul investițiilor a crescut cu 26,8% față de aceeași perioadă a anului precedent, însumând circa 9,2 mld. lei.

Intensificarea activității investiționale s-a datorat majorării investițiilor private, investițiilor bugetare, precum și creșterii investițiilor din contul creditelor și surselor organizațiilor internaționale. Au sporit investițiile în toate tipurile de active: mașini și utilaje, construcții inginerești², clădiri rezidențiale și nerezidențiale, mijloace de transport, terenuri, programe informatice etc. Totuși, impactul major a fost asigurat de creșterea investițiilor în sectorul construcțiilor și în mașini, utilaje și instalații.

Evoluția investițiilor în active imobilizate

² Construcții inginerești - drumuri, sisteme de alimentare cu apă și canalizare, etc.

Sursa: Biroul Național de Statistică, calculele Ministerului Economiei și Infrastructurii

Investițiile din sursele proprii ale agenților economici s-au dovedit a fi, în I semestru al anului 2019, **principalul motor de creștere** al investițiilor totale. Acestea au însumat 5,9 mild. lei (65% din totalul investițiilor) și au crescut în ianuarie-iunie 2019 cu 17,2%, asigurând 45% din creșterea totală.

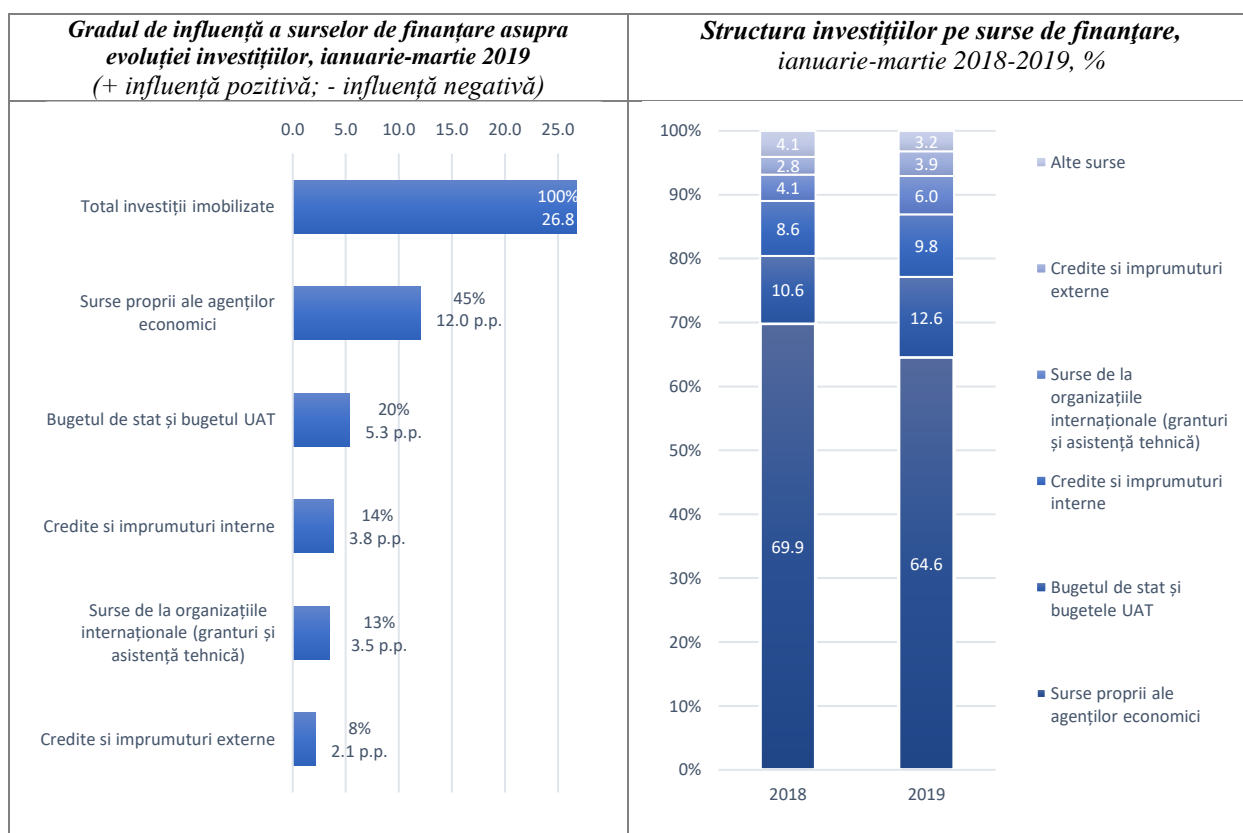
Agenții economici au sporit investițiile în spații de producere și alte clădiri nerezidențiale, în mașini și utilaje, mijloace de transport și terenuri. De asemenea, se observă o creștere a investițiilor private în clădiri rezidențiale, fapt ce a influențat creșterea sectorului construcțiilor. Totodată, au crescut investițiile private în programe informatice și în domeniul cercetării-dezvoltării. Majorarea investițiilor sectorului privat în utilaje, cercetare-dezvoltare, soft-uri va duce inevitabil la modernizarea proceselor de producție și, respectiv, la creșterea competitivității producției autohtone. Un factor important care a stimulat agenții economici să sporească investițiile din surse proprii a fost impactul reformei fiscale de micșorare a contribuțiilor de asigurări sociale.

Investițiile publice au crescut semnificativ în I semestru 2019, continuând trendul început în 2018. Acestea au însumat 1,1 mild. lei și s-au majorat cu circa 50,5%, asigurând 20% din creșterea totală a investițiilor. Au crescut atât investițiile din bugetul de stat (cu 55,1%), cât și investițiile din bugetele unităților administrativ-teritoriale (cu 45,7%). Preponderent, investițiile publice au fost orientate în construcții ingineresti, mașini și utilaje și mijloace de transport. Ponderea investițiilor publice în total investiții a constituit circa 12,6%.

Creditele și împrumuturile interne au constituit o sursă importantă de finanțare a investițiilor. Acestea au însumat 896,1 mil. lei și au crescut cu 44,2%, asigurând 14% din creșterea totală a investițiilor. Această evoluție se datorează îmbunătățirii situației creditare din economie. La situația din 31.07.2019, soldul creditelor interne a crescut cu 13,3%. Investiții finanțate din credite interne au fost efectuate în special de către sectorul privat (circa 95% din suma investițiilor din credite). Cota acestor investiții în total este de circa 10%.

După declinul înregistrat în anul 2018, în primele 6 luni ale anului 2019 au crescut **investițiile provenite de la organizațiile internaționale sub formă de granturi și asistență tehnică.** Acestea au înregistrat o creștere de 1,8 ori și au însumat circa 349,6 mil. lei (6% din totalul investițiilor), asigurând 13% din creșterea totală a investițiilor. Principalii beneficiari de mijloace financiare din aceste surse au fost întreprinderile cu capital străin (52% din suma investițiilor respective) și întreprinderile publice (31% din sumă).

Investițiile finanțate din creditele și împrumuturile externe, de asemenea, au crescut. Volumul acestora a constituit 353,9 mil. lei, majorându-se cu 76,4%. Această creștere a asigurat 7,9% la creșterea totală a investițiilor. Investiții din credite externe au fost efectuate, preponderent, de către întreprinderile și instituțiile publice. Acestea ocupă o pondere de circa 3,9% în volumul total al investițiilor.

Analiza datelor după *tipurile de active* arată că **investițiile în construcții au avut cel mai mare aport la creșterea investițiilor înregistrată în perioada analizată.**

Sectorul construcțiilor a atras, în perioada I semestru, investiții totale în sumă de **4,3 mild. lei** (47% din totalul investițiilor), cu **30,4%** mai mult decât în perioada similară a anului trecut. Această creștere a asigurat mai mult de jumătate (52%) din creșterea totală a investițiilor.

Au crescut esențial investițiile în construcții inginerești (drumuri, sisteme de alimentare cu apă și canalizare, etc.). În ianuarie-iunie 2019, acestea au însumat 1,5 mild. lei și au crescut cu 40,8%, asigurând 22% din creșterea totală a investițiilor. Peste 70% din suma acestor investiții sunt efectuate de către stat.

Au sporit și investițiile în clădiri nerezidențiale³ și rezidențiale (de locuit). Investițiile în clădirile nerezidențiale au însumat 1,5 mild. lei (16% din total), înregistrând o majorare de 30,7%. Investițiile în clădirile rezidențiale (de locuit) au însumat 1,4 mild. lei (15% din totalul investițiilor) și au crescut cu 20,3%. Unul din factorii de bază care au stimulat investițiile în clădiri îl constituie implementarea Programului de stat "Prima casă".

De menționat că, în ianuarie-iunie 2019 au fost date în exploatare 3676 locuințe (apartamente și case individuale de locuit), cu o suprafață de 271,1 mii m², cu **30,3%** mai mult față de perioada similară a anului precedent.

În perioada analizată, întreprinderile cu genul principal de activitate „Construcții” au efectuat lucrări în antrepriză în volum de 4,1 mild. lei, cu 26,1% mai mult. Au fost în creștere volumul lucrărilor de

³ Clădirile nerezidențiale sunt clădirile destinate altor scopuri decât cele rezidențiale (clădirile administrative și de producție, magazinele, depozitele, cinematografele etc.)

construcții noi (+22,5%), lucrările de reparații capitale (+34,1%), lucrările de întreținere și reparații curente (+24,7%).

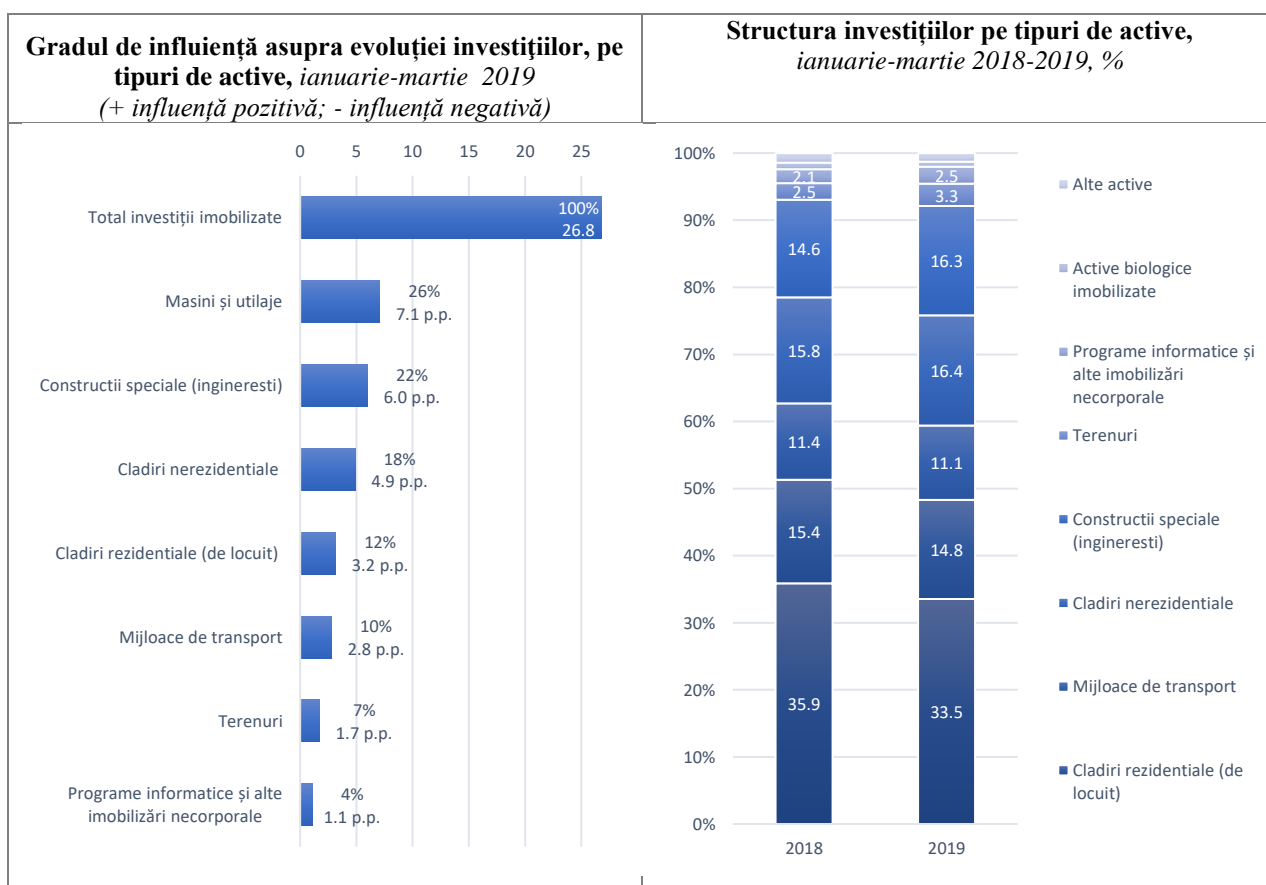
Continuă tendința de re tehnologizare a economiei. Investițiile în mașini, instalații și utilaje de producere au crescut cu 20%, însumând 3,1 mld. lei (34% din total investiții). Acestea au asigurat 27% din creșterea investițiilor înregistrată în semestrul I al anului 2019.

De asemenea, **au crescut esențial investițiile în mijloace de transport.** Acestea au însumat circa 1 mld. lei și au crescut cu 24,9%, asigurând 11% din creșterea totală. Creșterea investițiilor în activele respective s-a datorat atât întreprinderilor private, cât și instituțiilor/ întreprinderilor de stat.

Totodată, au crescut **investițiile în terenuri** cu circa 70,6%, însumând 304,4 mil. lei (3,3% din totalul investițiilor). Au investit în terenuri, în special, întreprinderile cu capital privat (creștere cu 78,4%) și cele cu capital mixt (proprietate străină cu participarea Republicii Moldova) (creștere de 8,9 ori).

Investițiile în imobilizări necorporale au crescut cu 54,5%, inclusiv în cercetare-dezvoltare – de 12,6 ori, programe informatice – cu 38,1%. În ianuarie-iunie 2019, acestea au însumat 231,8 mil. lei, ceea ce constituie 2,5% din totalul investițiilor.

Descreșteri ale investițiilor s-au înregistrat doar în cazul activelor biologice imobilizate. Acestea s-au diminuat cu 2,7%, însumând circa 70,8 mil. lei (mai puțin de 1% din totalul investițiilor). Au descreșcut atât investițiile în active biologice din domeniul fitotehnicii (-1,8%), cât și din domeniul zootehnicii (-5,4%). Aceste evoluții nu favorizează sectorul agricol, care este un sector de bază al economiei ce necesită investiții majore pentru dezvoltare.

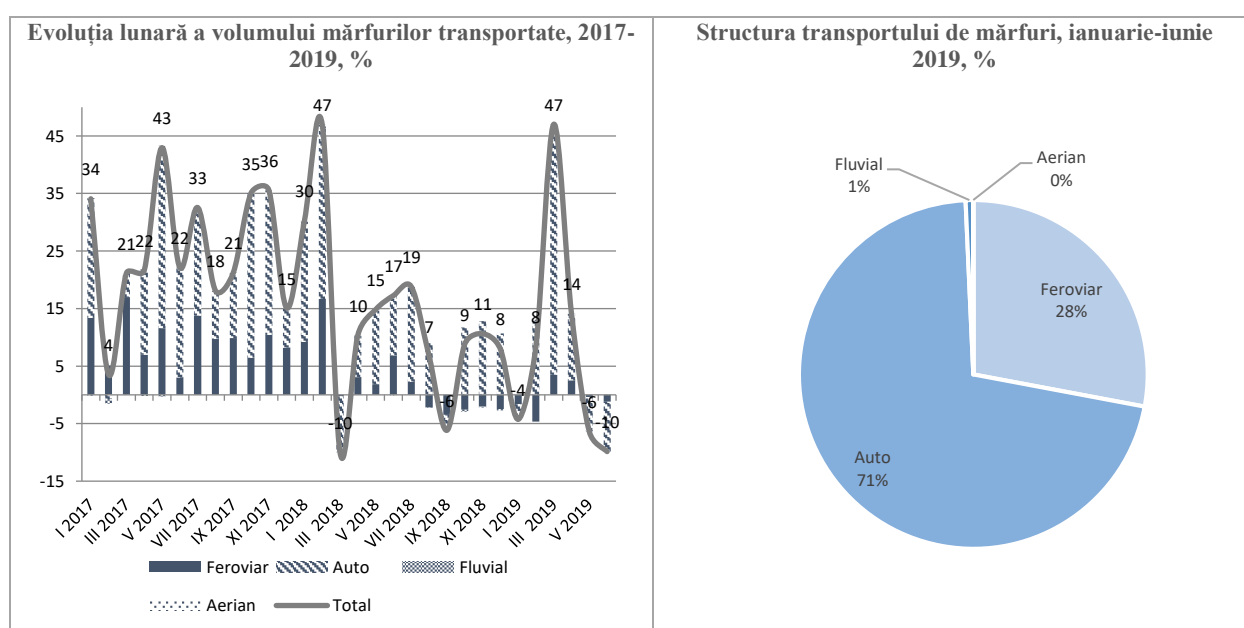

Sursa: Biroul Național de Statistică, calculele Ministerului Economiei și Infrastructurii

Volumul mărfurilor transportate în ianuarie-iunie 2019 a crescut cu 6,6%, însumând circa 8,3 mil. tone. Creșteri ale volumului mărfurilor transportate au fost înregistrate în cazul transportului aerian – cu 38,7%, transportul rutier – cu 9,7%, transportul fluvial – cu 8,4%. Concomitent, volumul mărfurilor transportate cu transportul feroviar a fost în diminuare cu 0,6%.

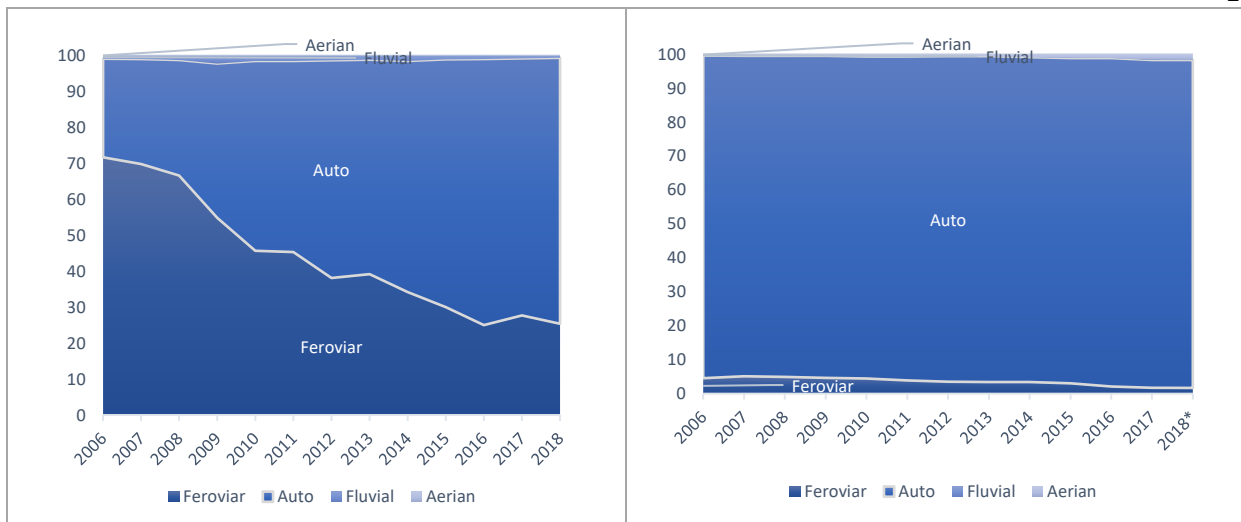
De menționat, că în lunile mai și iunie volumul mărfurilor transportate a înregistrat diminuări (-6,4% și -9,9% respectiv), fapt ce a condus la diminuarea ritmurilor de creștere în perioada ianuarie-iunie 2019. Aceste evoluții sunt legate de involuțiile înregistrate în unele sectoare economice. În lunile mai și iunie exporturile au înregistrat descreșteri de 5,6% și 5,5% corespunzător, industria – 5,7% și 2,2%, iar sectorul agricol în I semestru a înregistrat o diminuare de 4,2%.

În structura serviciilor de transport predomină transportul rutier, care ocupă circa 71,3% din volumul total al serviciilor, urmat de transportul feroviar, cu o pondere de circa 28%. Transportul naval și aerian de mărfuri dețin o cotă neînsemnată în structura serviciilor respective, de circa 0,7%.

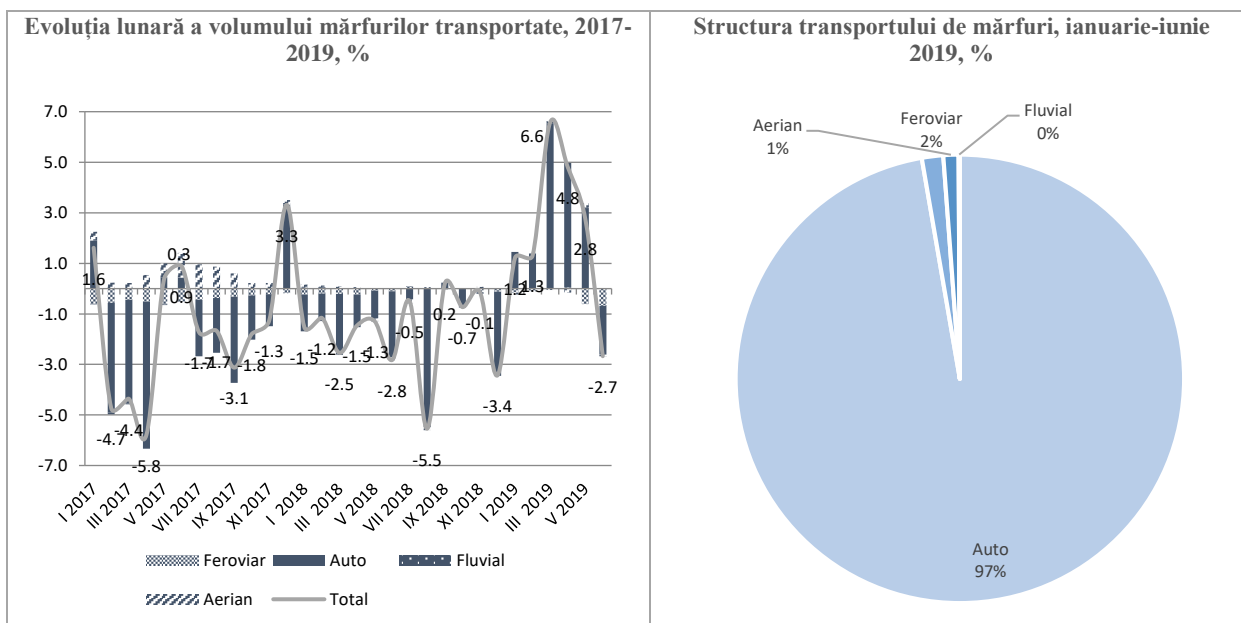
Sursă: Biroul Național de Statistică

Una din problemele de bază ale sectorului de transport este **performanța scăzută a sectorului feroviar**. Din această cauză, în Republica Moldova se accentuează tendința de migrare a traficului de la calea ferată spre transportul rutier, deși tendința și viziunea de dezvoltare a sectorului de transport în țările UE este inversă. Astfel, cota mărfurilor transportate pe cale rutieră a crescut de la 27% în 2006 până la 74% în 2018.

După un declin continuu, înregistrat în anii 2013-2018, în ianuarie-iunie 2019 numărul pasagerilor transportați a crescut cu circa 2,4%, de aceste servicii beneficiind în total circa 51,4 milioane pasageri. Creșteri ale numărului de pasageri au fost înregistrate în cazul transportului rutier (+2,7%), ce ocupă o cotă de 97,2% pe piața serviciilor de transport-pasageri și în cazul transportului fluvial (+5,4%), cota căruia constituie doar 0,1%. Totodată, transportul de călători pe cale feroviară s-a diminuat semnificativ (cu 15,7%), iar cel pe cale aeriană cu circa 0,8%. Datorită descreșterilor în aceste domenii, în luna iunie s-a înregistrat un regres de 2,7% a numărului de pasageri transportați.

La fel ca și în cazul transportului de mărfuri, piața serviciilor de transport pasageri este dominată de transportul rutier și, în timp, această tendință se menține.

Sursă: Biroul Național de Statistică

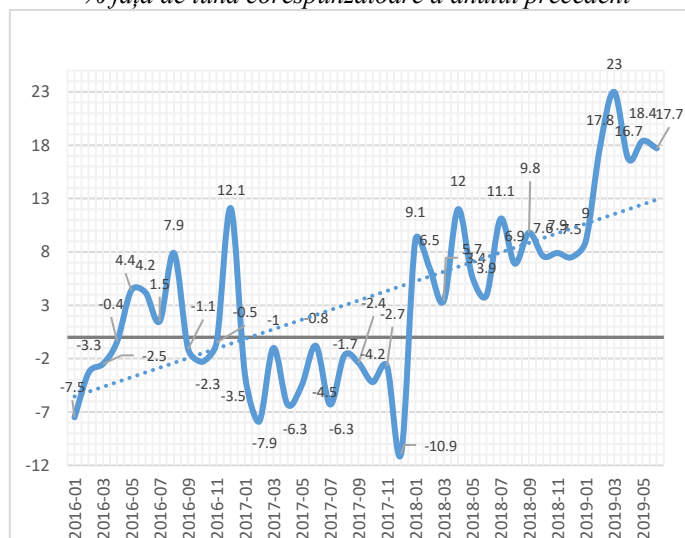
Evoluțiile favorabile din primele luni ale anului 2019 au fost influențate de baza relativ joasă de comparație din anul trecut, când serviciile de transport-pasageri au înregistrat o diminuare constantă pe parcursul întregului an. De asemenea, evoluția respectivă ar putea fi datorată măsurilor întreprinse de autorități întru combaterea transportului ilicit de pasageri. Conform ultimilor date disponibile (2017), ponderea economiei neobservate în sectorul transporturilor constituie 7,8%. O altă problemă a sectorului constă în ineficiența și performanța scăzută a serviciilor de transport public. Concomitent, performanța scăzută a transportului feroviar duce la scăderea continuă a pasagerilor transportați pe această cale.

Comerțul intern cu bunuri și servicii

În ianuarie-iunie 2019, cifra de afaceri în **comerțul cu amănuntul** a însumat circa 26,9 mild. lei și a înregistrat o creștere de circa 17% (în prețuri comparabile) față de perioada similară a anului trecut. Creșterile volumului mărfurilor comercializate cu amănuntul demonstrează o creștere a cererii de mărfuri din partea populației, fapt datorat cel mai probabil de creșterea reală a veniturilor și a puterii de cumpărare a populației.

În structura vânzărilor pe grupe de mărfuri predomină produsele nealimentare, cota cărora constituie circa 70%, inclusiv carburanți pentru autovehicule – 21,4%, produse de uz casnic – 14,7%, echipament informatic și de telecomunicații – 2,4%, bunuri culturale – 1,6%. Vânzările de produse alimentare reprezintă circa 30% din volumul total al vânzărilor.

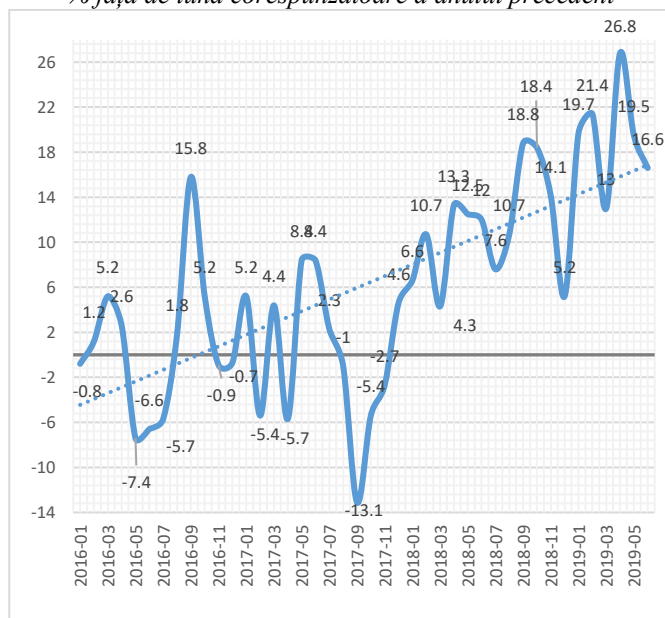
Evoluția lunară a comerțului cu amănuntul,
% față de luna corespunzătoare a anului precedent

Sursă: Biroul Național de Statistică

Volumul serviciilor de piață prestate populației, de asemenea, au crescut esențial. În ianuarie-iunie 2019, cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației au marcat o creștere de 19% (în prețuri comparabile) și a însumat circa 10 mild. lei. La fel ca în cazul comerțului cu amănuntul factorul de bază care a influențat creșterea solicitărilor de servicii a constituit îmbunătățirea situației financiare a populației ca rezultat al creșterii reale a veniturilor populației.

Evoluția lunară a cifrei de afaceri pentru serviciile prestate populației,
% față de luna corespunzătoare a anului precedent

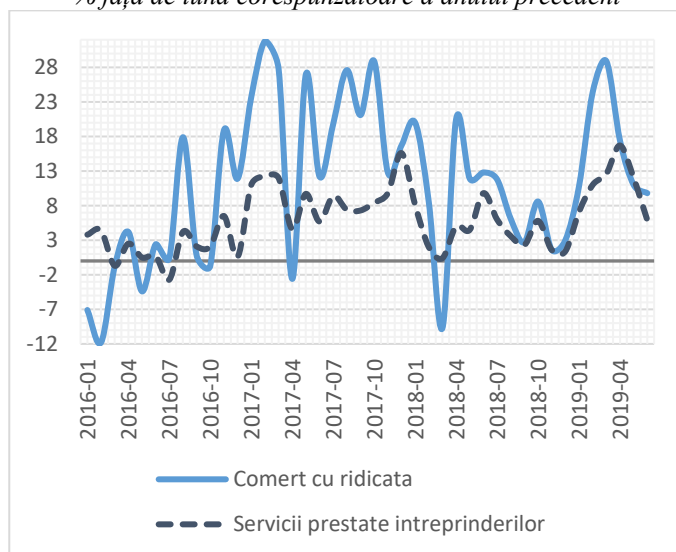
Sursă: Biroul Național de Statistică

serviciilor de sănătate și asistență socială (-3,6 p.p.) și activităților agențiilor turistice (-1,9 p.p.).

Volumul schimburilor comerciale între producători și comercianți, de asemenea, s-a accelerat. În ianuarie-iunie 2019, **comerțul cu ridicata**, care asigură intermedierea dintre producători și comercianții cu amănuntul, s-a majorat cu 17,1% (în prețuri curente) și a înregistrat o valoare a cifrei de afaceri de circa 53,1 mild. lei. O influență majoră asupra creșterii comerțului cu ridicata au avut-o vânzările de produse de larg consum (+16,4%), vânzările de produse agricole și animale vii (+19,6% creștere), vânzările de produse alimentare, băuturi și tutun

(+8,2% creștere). În descreștere a fost comerțul cu ridicata de echipament informatic și de telecomunicații (-33,9%).

Evoluția lunară a comerțului cu ridicata și serviciilor prestate întreprinderilor,
% față de luna corespunzătoare a anului precedent

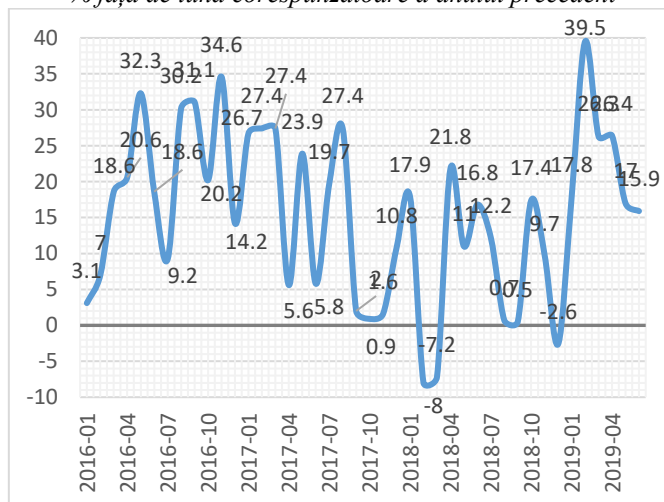

Sursă: Biroul Național de Statistică

utilizează servicii din partea altor întreprinderi pentru a-și asigura activitatea economică.

Cifra de afaceri în comerț, întreținere și reparație a autovehiculelor și motocicletelor, a crescut cu 23,3% (în prețuri curente), înregistrând o valoare de 5,1 miliard. lei. Această creștere se datorează creșterii cifrei de afaceri la comerțul cu autovehicule (+19,5%), comerțul cu piese pentru autovehicule (+24,5%) și la serviciile de întreținere și reparare a autovehiculelor (+24,6%).

Evoluția lunară a comerțului cu autovehicule
% față de luna corespunzătoare a anului precedent

Sursă: Biroul Național de Statistică

Concomitent, a crescut volumul serviciilor prestate întreprinderilor. Acestea s-au majorat cu circa 10,8% (în prețuri curente), înregistrând o cifră de afaceri de circa 21,4 miliard. lei. Cerere sporită a fost înregistrată, în special, pentru tranzacțiile imobiliare (+26,2%), serviciile în domeniul tehnologiei informației (+33,2%), serviciile de transport (+6,7%) și activitățile de publicitate și studiere a pieței (+28,1%).

Ameliorarea comerțului cu ridicata se explică, pe de o parte, de creșterea cererii din partea comercianților cu amănuntul, pe de altă parte, de dinamizarea activității întreprinderilor ce utilizează în procesele de producție materie primă furnizată de rețeaua de comerț angro, precum și a agenților economici ce

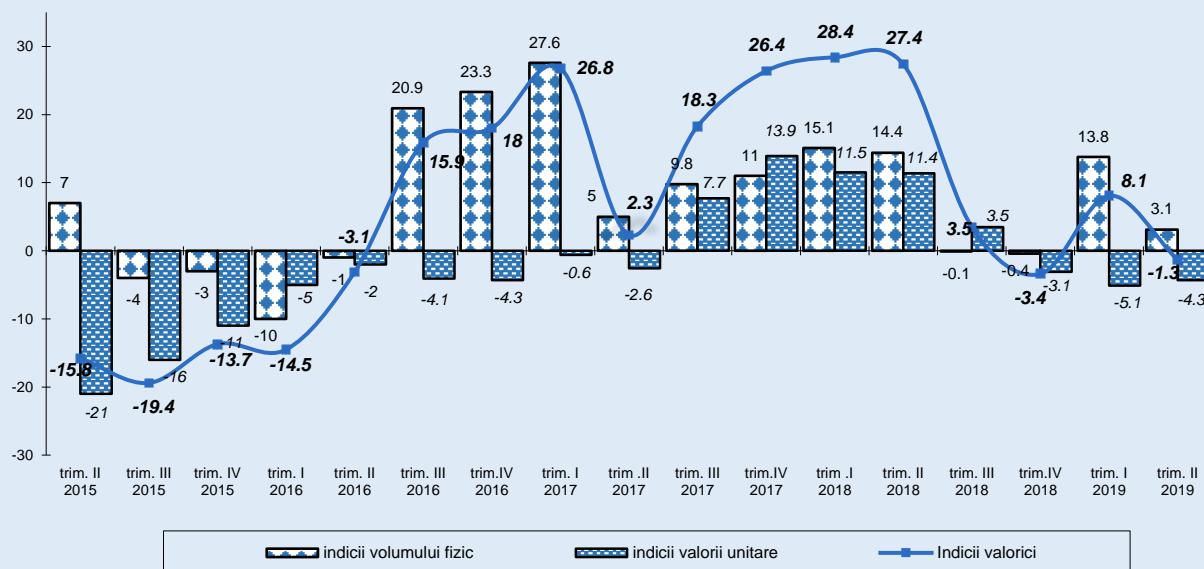
IV. Comerț exterior

Evoluția comerțului exterior în semestrul I 2019 a fost influențată de temperarea creșterii economice în țările care sunt parteneri comerciali principali ai țării noastre, diminuarea prețurilor la resursele energetice, în special la gaz natural, valorificarea oportunităților oferite de acordurile de cooperare internațională (Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, Acordul de Comerț Liber cu Turcia).

Exporturile de mărfuri realizate în ianuarie-iunie 2019 au înregistrat o valoare de 1361,4 mil. dolari SUA, mai mult cu 46,7 mil. dolari comparativ cu ianuarie-iunie 2018, iar importurile – 2807,4 mil. dolari, mai mult cu 72,5 mil. dolari. Astfel, în termeni nominali, exporturile s-au majorat cu 3,5%, iar importurile – cu 2,6%.

Temperarea creșterii economiei mondiale și, respectiv, diminuarea cererii externe a determinat micșorarea prețurilor mondiale la majoritatea bunurilor. Astfel, în trimestrul II 2019 au fost **exportate** mărfuri în valoare cu 1,3% (8,3 mil. dolari) mai mică decât în perioada corespunzătoare din anul 2018. Această situație a fost determinată de micșorarea valorii unitare (prețurilor) a acestora cu 4,3%. Totodată, volumul mărfurilor exportate în expresie naturală (cantitatea) s-a majorat cu 3,1%.

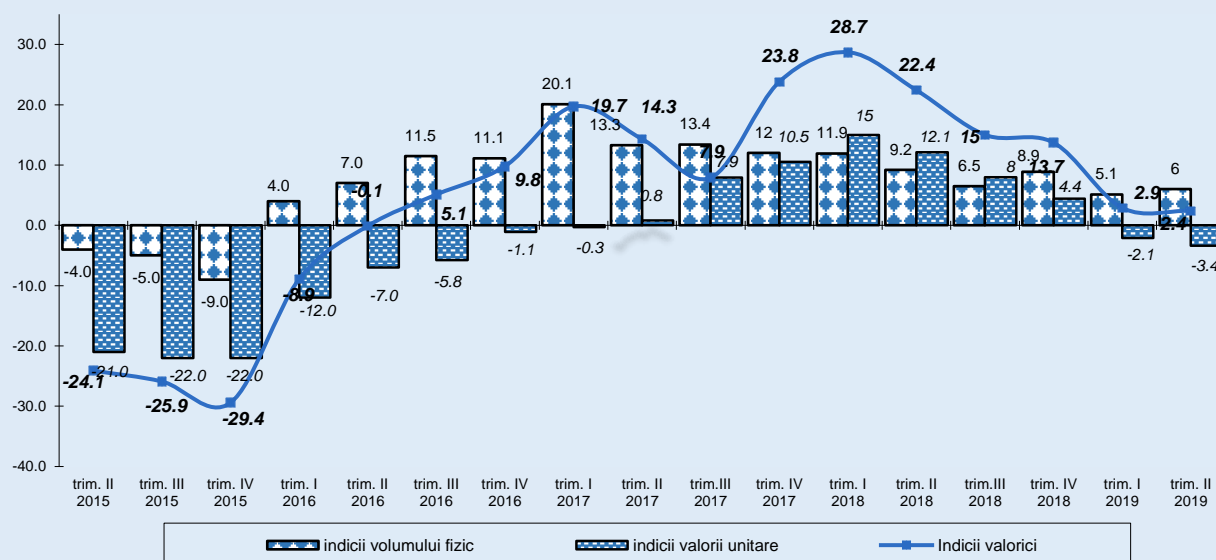
Evoluția trimestrială a indicilor privind mărfurile exportate, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

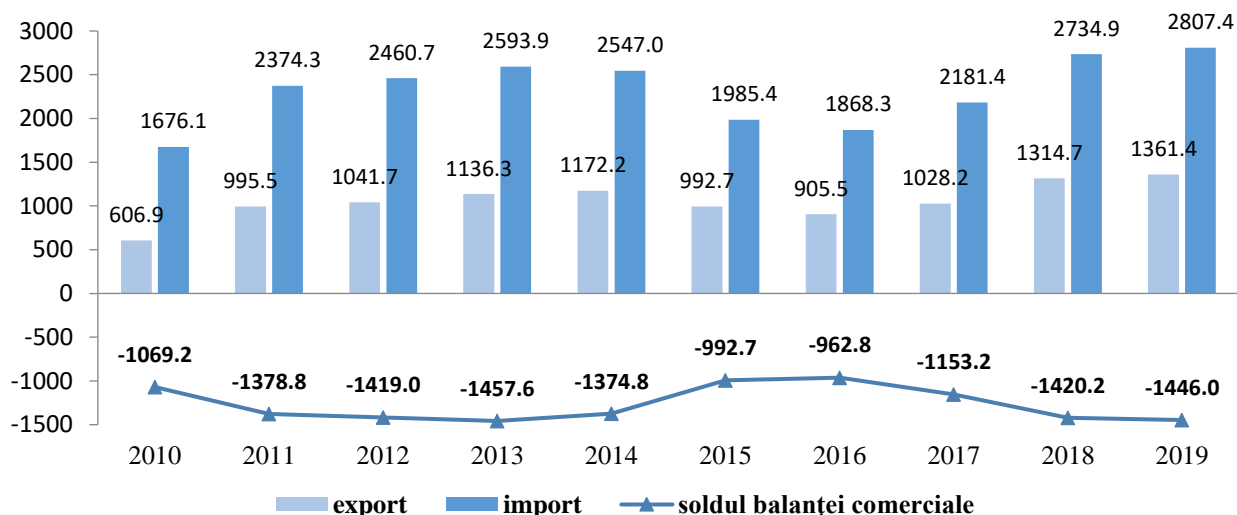
Valoarea mărfurilor **importate** a crescut cu 2,4% (+33,5 mil. dolari), cauzată preponderent de creșterea volumului fizic al mărfurilor importate cu 6%. Totodată, valoarea unitară a acestora s-a diminuat cu 4,4%.

Evoluția trimestrială a indicilor privind mărfurile importate, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

în semestrul I al anilor 2010-2019, mil. dolari SUA

Sursă: Biroul Național de Statistică

Decalajul în evoluția exporturilor și importurilor a determinat acumularea unui deficit al balanței comerciale de 1446 mil. dolari, cu 25,9 mil. dolari (+1,8%) mai mare față de cel înregistrat în ianuarie-iunie 2018. În structura soldului balanței comerciale predomină soldul negativ la: petrol, produse petroliere și produse înrudite (17,9% din total), gaz și produse industriale obținute din gaz (11%), vehicule rutiere (10,1%), fire, țesături, articole textile (7,2%), mașini și aparate specializate pentru industriile specifice (6,4%), alte materiale și produse chimice (5,9%), produse medicinale și farmaceutice (5,8%) etc., acestea fiind destinate atât pentru consumul populației, cât și pentru aprovizionarea întreprinderilor cu materie primă.

Totodată, s-a înregistrat un sold pozitiv la mașini și aparate electrice și părți ale acestora (7,3%), semințe și fructe oleaginoase (7,1%), îmbrăcăminte și accesorii (5,1%), cereale și preparate pe bază de cereale (4,7%), băuturi (4,2%) etc.

Dinamica schimburilor comerciale

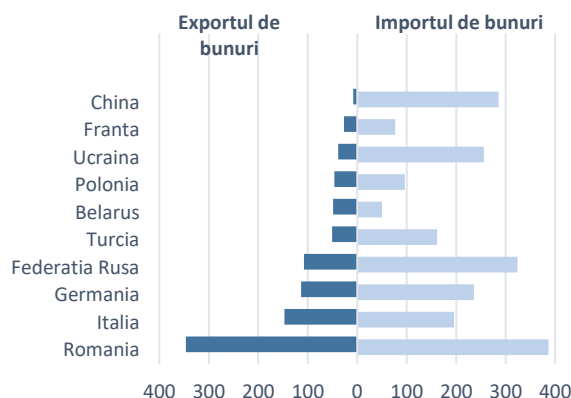
	Ianuarie-iunie 2018			Ianuarie-iunie 2019		
	mil. dolari SUA	structura, %	în % față de ianuarie-iunie 2017	mil. dolari SUA	structura, %	în % față de ianuarie-iunie 2018
Export – total	1314,7	100,0	127,9	1361,4	100,0	103,5
<i>inclusiv în:</i>						
țările Uniunii Europene (UE-28)	900.4	68.5	138.1	880.8	64.7	97.8
țările CSI	208.2	15.8	96.0	202.4	14.9	97.2
celelalte țări ale lumii	206.1	15.7	129.5	278.8	20.5	135.3
Import – total	2734,9	100,0	125,4	2807,4	100,0	102,6
<i>inclusiv din:</i>						
țările Uniunii Europene (UE-28)	1395.8	51.0	130.1	1402.8	50.0	100.5
țările CSI	637.5	23.3	117.4	695.7	24.8	109.1
celelalte țări ale lumii	701.6	25.7	124.0	708.9	25.3	101.0
Balanța comercială	-1420,2	x	123,1	-1446,0	x	101,8
Gradul de acoperire a importului prin export	48,1%	x	1,0 p.p.	48,5%	x	0,4 p.p.

Sursă: Biroul Național de Statistică

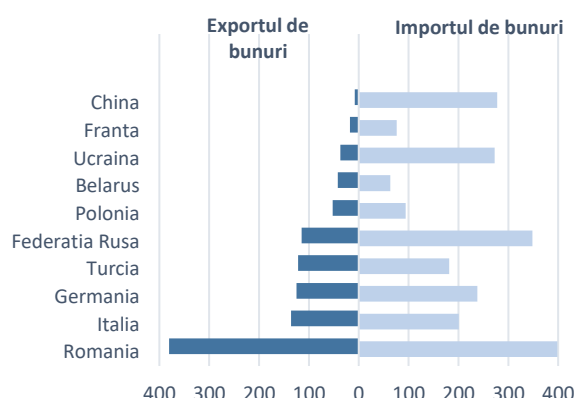
În cadrul comerțului exterior pe grupe de țări, s-a atestat diminuarea deficitului balanței comerciale în raport cu celelalte țări ale lumii - cu 13,2%, iar cu țările CSI și UE – majorare cu 9,1% și cu 5,4%, respectiv.

Primele 10 țări-partenere în derularea export-import, mil. dolari SUA

ianuarie-iunie 2018

ianuarie-iunie 2019

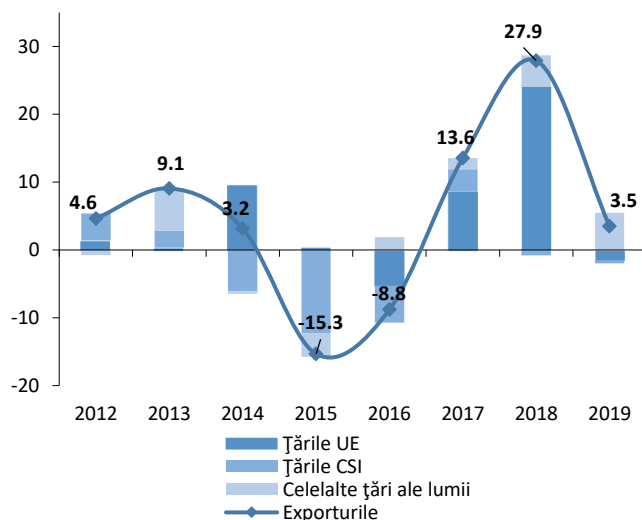
Sursă: Biroul Național de Statistică

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în ianuarie-iunie 2019 a constituit 48,5%, față de 48,1% înregistrat în ianuarie-iunie 2018.

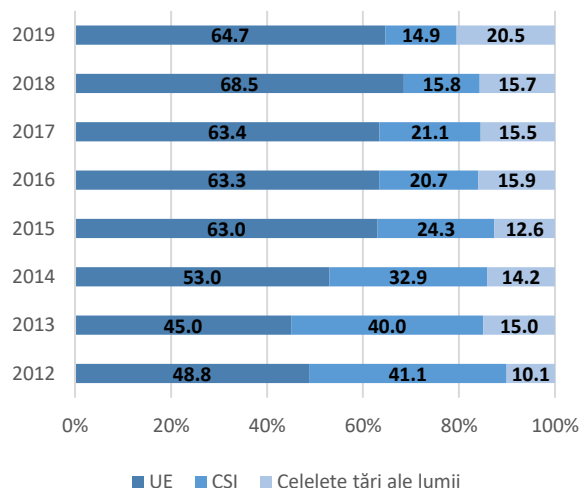
Exporturile după destinație

Creșterea exporturilor s-a datorat în totalitate livrărilor cu destinația “*celelalte țări ale lumii*”, care au asigurat 155,9% din creșterea totală a exporturilor, însumând 278,8 mil. dolari și depășind cu 35,3% valoarea din ianuarie-iunie 2018. Printre acestea se remarcă exporturile către Turcia – în valoare de 121,6 mil. dolari (în creștere de 2,4 ori) și Elveția – 33,6 mil. dolari (+15,5%).

Creșterea anuală a exporturilor (%) și contribuția pe grupe de țări (p.p.), în ianuarie-iunie 2012-2019

Structura exporturilor pe grupe de țări în ianuarie-iunie 2012-2019 (%)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Totodată, principala destinație a exporturilor Republicii Moldova rămâne țările Uniunii Europene, cu o pondere de circa 64,7% în total export. Livrările de mărfuri către această grupă de țări au însumat 880,2 mil. dolari și s-au micșorat cu 2,2% față de ianuarie-iunie 2018, având cea mai accentuată contribuție negativă la evoluția exporturilor și au sustras 43,3% din creșterea acestora. Cele mai semnificative exporturi au avut ca destinație țări precum: România – 380,5 mil. dolari (+9,9%), fiind și cea mai importantă piață de desfacere a Republicii Moldova, Italia – 135,8 mil. dolari (-7,8%), Germania – 124,7 mil. dolari (+10,1%), Polonia – 52,2 mil. dolari (+13,1%). Se observă o reorientare a exporturilor din direcția țărilor CSI spre UE, în special, în cazul semințelor de floarea soarelui, vinului și fructelor, datorată pe de o parte de restricțiile impuse de Federația Rusă, iar pe de altă parte de noile oportunități oferite de DCFTA.

Livrările către țările CSI au contribuit negativ la creșterea exporturilor cu 12,5%. Exporturile către această grupă de țări au însumat 202,4 mil. dolari, în descreștere cu 2,8% față de ianuarie-iunie 2018. Cele mai multe produse au fost livrate Federației Ruse – în valoare de 114,5 mil. dolari (+6,5%), Republicii Belarus – 41,9 mil. dolari (-14,5%) și Ucrainei – 36,8 mil. dolari (-4,7%).

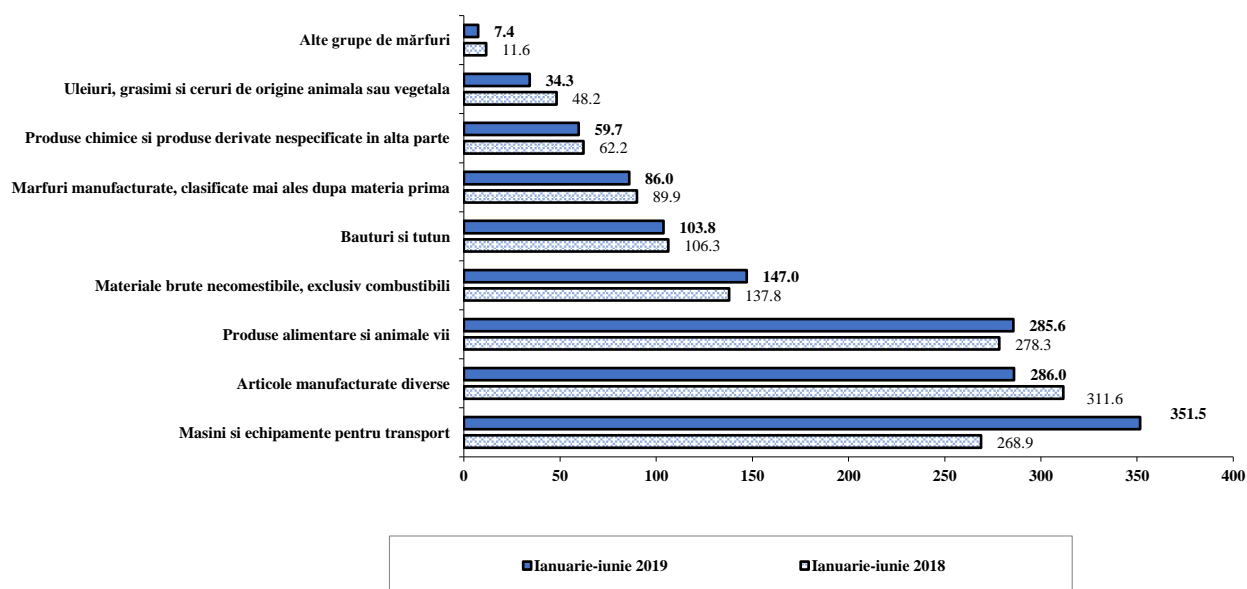
Exporturile pe grupe de mărfuri

Creșterea exporturilor a fost determinată în cea mai mare parte de extinderea activității investitorilor străini în Zonele Economice Libere și sporirea capacităților de producere a industriilor care activează în lohn (în special, în ramura industriei automotivă, asigurând majorări de exporturi preponderent la categoria “mașini și aparate electrice și părți ale acestora”, precum și de majorarea exporturilor unor produse agroalimentare (cereale și preparate pe bază de cereale, legume și fructe, semințe și fructe oleaginoase etc.), datorită recoltei agricole bune din 2018 și a unei cereri sporite preponderent din partea țărilor UE pentru aceste produse.

Circa 1/3 din valoarea exporturilor reprezintă reexporturile de mărfuri străine, care au însumat 410,7 mil. dolari și s-au diminuat cu 6,2% comparativ cu ianuarie-iunie 2018. Reexporturile de mărfuri străine după prelucrare dețin 21,9% din total exporturi, iar reexporturile clasice de mărfuri, care nu au suferit transformări esențiale – 8,3%.

Exporturile de mărfuri autohtone în ianuarie-iunie 2019 au constituit 950,6 mil. dolari, cu o pondere de 69,8% din total exporturi și s-au majorat cu 8,4% față de ianuarie-iunie 2018.

Evoluția exporturilor de mărfuri în ianuarie-iunie 2018-2019, mil. dolari SUA

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorul cel mai important care a impulsionat creșterea exporturilor în perioada de referință a fost intensificarea activității întreprinderilor din domeniul industriei automotivă. Astfel, valoarea livrărilor de *mașini și echipamente pentru transport* a constituit 351,5 mil. dolari, înregistrând o creștere cu 30,7% față de ianuarie-iunie 2018. De menționat, că ponderea acestor mărfuri în total export este cea mai semnificativă – 25,8%, influențând creșterea totală a exporturilor în proporție de 177,5%. Din această secțiune de mărfuri, se remarcă exporturile de mașini și aparate electrice și părți ale acestora, care au asigurat 160,4% din creștere.

Exporturile de *articole manufacturate diverse* s-au diminuat cu 8,2%, însumând 286 mil. dolari. (21% în total exporturi). Contribuția negativă a acestora la evoluția exporturilor a fost cea mai accentuată – în mărime de 54,8%, din care îmbrăcăminte și accesorii – 34,8% (de menționat, că fabricarea articolelor de îmbrăcăminte a fost în descreștere cu 8,7%), mobilă și părțile ei - 17,4% etc.

Valoarea exporturilor de *produse alimentare și animale vii* a însumat 285,6 mil. dolari (21% în total export), fiind în creștere cu 2,6% față de ianuarie-iunie 2018. Astfel, acestea au contribuit la creșterea totală a exporturilor în proporție de 15,8%, inclusiv cereale și preparate pe bază de cereale – 39,7%. Totodată, exporturile de zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere au avut o contribuție negativă de 14,8%, produse lactate și ouă de păsări – de 5,1%, animale vii – de 4,7% etc.

Exportul de *materiale brute necomestibile, exclusiv combustibili* s-a majorat cu 6,7% față de ianuarie-iunie 2018, însumând 147 mil. dolari (10,8% în total exporturi). Acestea au asigurat 19,7% din creșterea totală a exporturilor, practic în totalitate din contul livrărilor de semințe și fructe oleaginoase, contribuția cărora a fost de 22,3%. Concomitent, micșorarea livrărilor de piei crude, piei tăbăcite și blănuri brute au contribuit negativ la creșterea exporturilor – în proporție de 2% etc.

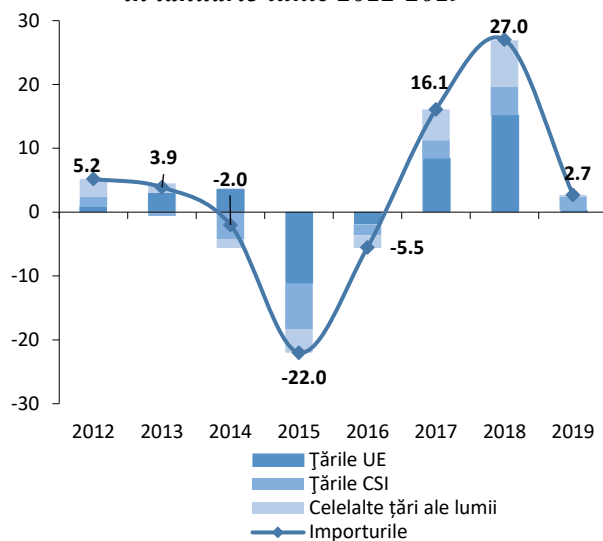
Valoarea exporturilor de *produse chimice și produse derivate nespecificate în altă parte* a însumat 59,7 mil. dolari, micșorându-se cu 4,1%. Acestea au contribuit la diminuarea totală a exporturilor în proporție de 5,4%, inclusiv produse chimice organice - de 10,3%, uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare – de 9,1%. Totodată, exporturile de produse medicinale și farmaceutice au avut o contribuție pozitivă de 16,9%, exportul acestora majorându-se cu 24,3%, rezultat al creșterii volumului de fabricare a preparatelor farmaceutice cu 26,8%.

Exportul de *uleiuri, grăsimi și ceruri de origine animală sau vegetală* în ianuarie-iunie 2019 a constituit 34,3 mil. dolari (2,5% în total export), cu 28,2% mai puțin, scădere influențată de diminuarea volumului producției fabricate de uleiuri și grăsimi cu 22,3%, precum și de cererea externă scăzută la acest produs. Astfel, contribuția lor negativă la evoluția exporturilor a fost destul de însemnată – în proporție de 29,8%.

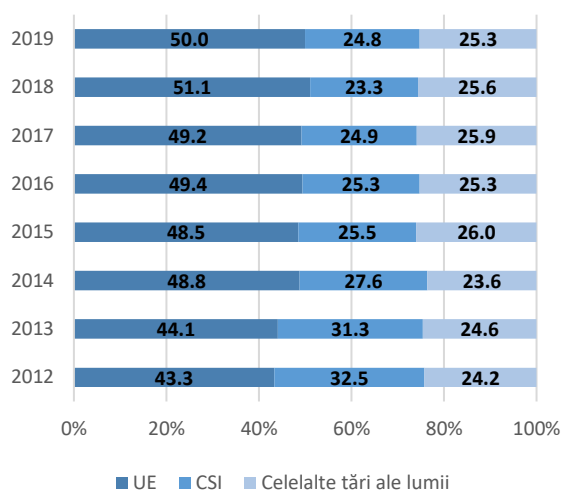
Importurile după țările de origine

Creșterea totală a importurilor de bunuri s-a datorat, în cea mai mare măsură, importurilor din *țările CSI* - în proporție de 80,3%. Acestea au însumat 695,7 mil. dolari și au înregistrat o creștere cu 9,1% comparativ cu ianuarie-iunie 2018, preponderent ca rezultat al majorării importului de combustibili minerali, care deține 32,6% în structura importurilor din această grupă de țări. Cele mai semnificative importuri au provenit din Federația Rusă - în valoare de 348,5 mil. dolari, cu 7,7% mai mult față de ianuarie-iunie 2018, din Ucraina – 272,4 mil. dolari (+6,5%) și Belarus – 63,4 mil. dolari (+27%).

Creșterea anuală a importurilor (%) și contribuția pe grupe de țări (p.p.), în ianuarie-iunie 2012-2019

Structura importurilor pe grupe de țări în ianuarie-iunie 2012-2019 (%)

Sursă: Biroul Național de Statistică

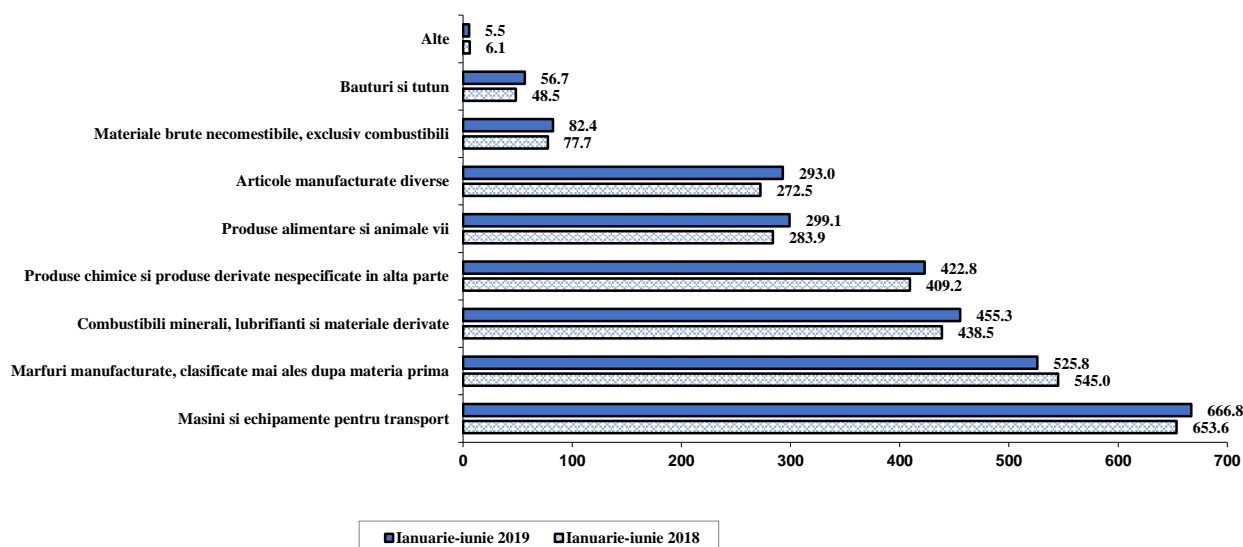
Importurile din *țările Uniunii Europene* au însumat 1402,8 mil. dolari și au avansat cu doar 0,5% față de ianuarie-iunie 2018. Contribuția acestora la creșterea totală a importurilor a fost de 9,6%. În mare parte importurile au provenit din România – în valoare de 398,7 mil. dolari, cu 3,1% mai mult decât în ianuarie-iunie 2018, Germania – 238,1 mil. dolari (+0,9%) și Italia – 200,7 mil. dolari (+2,6%).

Importurile din *celelalte țări ale lumii* s-au majorat cu 1% față de ianuarie-iunie 2018 și au înregistrat o valoare de 708,9 mil. dolari, asigurând doar 10,1% din creșterea totală a importurilor. Cele mai semnificative importuri au provenit din China - în valoare de 277,8 mil. dolari (-2,7%), Turcia – 181,8 mil. dolari (+12,6%) și Statele Unite ale Americii – 35,9 mil. dolari (-4,8%).

Importurile pe grupe de mărfuri

În ianuarie-iunie 2019 creșterea importurilor s-a datorat preponderent intensificării creșterii cererii interne pentru bunurile importate, condiționată de majorarea veniturilor populației ca rezultat al sporirii câștigurilor salariale. Înviorarea activității investiționale a avut impact asupra creșterii importurilor de bunuri de capital. De asemenea, majorarea prețurilor la combustibilii minerali a determinat o anumită creștere a importurilor. Însă, în cea mai mare măsură, importurile au avut drept scop aprovizionarea întreprinderilor cu materie primă și funcționarea economiei. Totuși, pe fundalul deprecierei monedei naționale și încetirii consumului, încetinește și creșterea importurilor.

Evoluția importurilor de mărfuri în ianuarie-iunie 2018-2019
mil. dolari SUA

Sursă: Biroul Național de Statistică

Evoluția importurilor a fost influențată cel mai puternic de importurile de *combustibili minerali, lubrifianți și materiale derivate*, determinând creșterea totală a importurilor în proporție de 23,1%. Volumul acestor importuri în ianuarie-iunie 2019 a însumat 455,3 mil. dolari (16,2% în total) și s-a majorat cu 3,8% față de ianuarie-iunie 2018. În cadrul acestei secțiuni, cele mai influente grupe de mărfuri sunt gaz și produsele industriale obținute din gaz (29,5% din creșterea totală a importurilor) și cărbune, cocs și brichete (4,7% din creștere). Majorarea prețurilor externe la petrol și produse petroliere reprezintă cel mai important factor care a determinat creșterea valorii importurilor respective.

Volumul importului de *articole manufacturate diverse* a însumat 293 mil. dolari (10,4% în total importuri), cu 7,5% mai mult față de ianuarie-iunie 2018, asigurând 28,4% din creșterea totală. În cadrul acestei secțiuni cele mai importante contribuții au venit din partea importurilor de încălțăminte - 4%, precum și altor articole diverse – 18,7%. Totodată, importurile de îmbrăcăminte și accesorii au contribuit negativ la creșterea importurilor – în proporție de 0,7%.

Intensificarea activității întreprinderilor din industria automotive atrage, respectiv, un volum mai mare a importurilor de produse materie primă din categoria *mașini și echipamente pentru transport*. Astfel, în perioada de referință importul acestora a crescut cu 2% și a însumat 666,8 mil. dolari. Cu o pondere însemnată de 23,8% în volumul total al importurilor, această categorie de produse a asigurat 18,3% din creșterea totală a importurilor, din care: vehicule rutiere – 17,8%, mașini și aparate industriale cu aplicații generale – 14,2% etc. Totodată, grupul mașini generatoare de putere și echipamentele lor au contribuit negativ la creșterea importurilor – în proporție de 7,8%, mașini și aparate specializate pentru industriile specifice – de 14,1%, mașini și aparate de birou sau pentru prelucrarea automată a datelor – de 3,7% etc.

Importurile de *produse alimentare și animale vii* au însumat 299,1 mil. dolari (10,7% în total importuri), fiind în creștere cu 5,4% comparativ cu ianuarie-iunie 2018. Acestea au contribuit la creșterea totală a importurilor în proporție de 21%, inclusiv: legume și fructe – 10,9%, carne și preparate din carne – 3,6%, produse lactate și ouă de păsări - 2,9%, pește, crustacee, moluște – 2,3%, cereale și preparate pe bază de cereale - 2,1% etc.

Volumul importului *produselor chimice și produselor derivate* a însumat 422,8 mil. dolari (15,1% din volum total), fiind în creștere cu 3,3%. Contribuția acestora la creșterea totală a importurilor a fost de 18,8%, din care produsele medicinale și farmaceutice – 19,1%. Totodată, Alte materiale și produse chimice au contribuit negativ la evoluția importurilor - în proporție de 4,2%, Materiale plastice sub forme primare – de 3,1% etc.

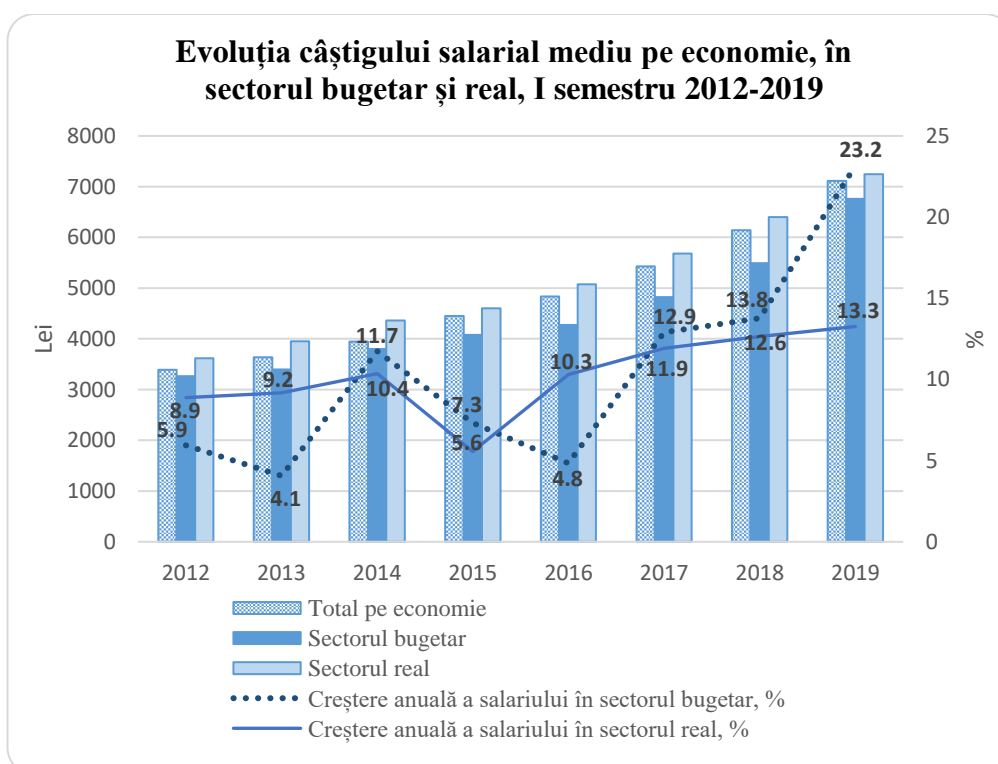
O contribuție considerabilă negativă la evoluția importurilor au avut importurile de *mărfuri manufacturate, clasificate mai ales după materia primă*. Acestea au fost importate în valoare de 525,8 mil. dolari (18,7% în total), fiind cu 3,5% mai puțin față de ianuarie-iunie 2018 și contribuind la evoluția importurilor cu -26,5%. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri cea mai mare contribuție negativă – în mărime de 22% din creșterea totală au avut importurile de fire, țesături și articole textile, precum și importurile de metale neferoase – de 10,2% etc.

Persoanele fizice au importat în ianuarie-iunie 2019 mărfuri și produse în valoare de 91,9 mil. dolari, cu 6,5% mai mult decât în aceeași perioadă a anului 2018. Creșterea importurilor a fost determinată de majorarea procurărilor de autoturisme (+8,5%), cărora le-au revenit 81,7% din importurile realizate de persoanele fizice.

V. Sfera socială

Câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională în I semestru 2019 a constituit 7113,6 lei și s-a majorat cu 15,8% în termeni nominali și cu 12,2% în termeni reali față de aceeași perioadă a anului 2018.

Cea mai însemnată majorare s-a atestat în sfera bugetară - cu 23,2%, câștigul salarial mediu lunar însumând 6759,9 lei, iar în sectorul real – 7247,8 lei și s-a majorat cu 13,3%. Creșterile salariale din sectorul bugetar se datorează exclusiv implementării sistemului unic de salarizare în sectorul bugetar. Totuși, trebuie de ținut cont de faptul că aceste măsuri creează povară asupra bugetului public. Conform celor mai recente date disponibile, în ianuarie-iulie 2019 bugetul public național s-a încheiat cu un deficit de circa 2,1 mild. lei, spre deosebire de perioada similară a anului trecut, când bugetul s-a încheiat cu un excedent în valoare de 1,1 mild. lei.

Majorarea salariilor din sectorul real a fost determinată în mare măsură de implementarea reformei fiscale, care, pe de o parte, a favorizat ieșirea salariilor din economia ascunsă, iar pe de altă parte a condiționat acumularea economiilor pe conturile angajatorilor și, prin urmare, creșterea salariilor

în sector. Totodată, creșterea cererii interne a impulsionat activitatea agenților economiei, ceea ce a condiționat accentuarea necesarului de forță de muncă și, în condițiile unei oferte mai mici, s-a creat presiune asupra prețului muncii (salariul). Cu toate acestea, trebuie de atenționat asupra faptului că majorarea salariilor și a cererii interne din partea populației conduce la încălzirea economiei și creează presiuni inflaționiste.

Salarii **mai mici** decât media pe țară au fost plătite în Agricultură, Activități de cazare și alimentație publică, Artă, Activități de servicii administrative și de suport, Tranzacții imobiliare, Comerț interior, Învățământ, Sănătate și asistență socială etc. Salarii **mai mari** au fost achitate în activități precum: Informații și comunicații, Activități financiare și de asigurări, Activități profesionale, științifice și tehnice, Administrație publică etc.

La oficiile forței de muncă în ianuarie-iulie 2019 au fost înregistrați circa 15,9 mii șomeri, fiind cu 15,9% mai puțini față de numărul acestora înregistrați în ianuarie-iulie 2018. Din totalul șomerilor înregistrați, au beneficiat de ajutor de șomaj circa 2,4 mii persoane, numărul acestora fiind mai mic cu 11,4% față de aceeași perioadă a anului precedent. Mărimea medie a ajutorului de șomaj în perioada ianuarie-iulie 2019 a constituit 1548,7 lei, în diminuare cu 3,1% față de ianuarie-iulie 2018.

Secția modelare și prognozare economică, 06.09.2019